

Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
MELCHIOR WATHELET
prednesené 4. decembra 2014¹

Vec C-536/13

„Gazprom“ OAO

[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Litva)]

„Priestor slobody, spravodlivosti a bezpečnosti — Súdna spolupráca v občianskych veciach — Nariadenie (ES) č. 44/2001 — Rozhodnutie, ktorým sa zakazuje súdne konanie („anti-suit injunction“), vyhlásené rozhodcovským súdom so sídlom v členskom štáte — Zákaz začať konanie pred súdom iného členského štátu — Povinnosť obmedziť nároky uvedené v rámci súdneho prostriedku nápravy — Právo súdu tohto druhého štátu odmietnuť uznanie cudzieho rozhodcovského rozhodnutia — Nezávislé rozhodnutie súdu, pokiaľ ide o právomoc týkajúcu sa sporu, ktorý patrí do pôsobnosti nariadenia (ES) č. 44/2001 — Zaručenie prednosti práva Únie a účinnosti nariadenia (ES) č. 44/2001“

I – Úvod

1. Tento návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka postavenia rozhodcovského konania a rozhodnutí, ktorými sa zakazuje súdne konanie („anti-suit injunctions“) z pohľadu nariadenia Rady (ES) č. 44/2001 z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach² (ďalej len „nariadenie Brusel I“), ktoré bude s účinnosťou od 10. januára 2015³ nahradené nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1215/2012 z 12. decembra 2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach⁴ [ďalej len „nariadenie Brusel I (prepracované znenie)“].

2. Hoci existuje v tejto oblasti rozsiahla judikatúra, ktorá je vo veľkej miere komentovaná v odbornej literatúre, Súdny dvor rozhodol, že dôvodu niektorých skutkových alebo právnych okolností je táto vec osobitná a že ju prideli veľkej komore, v dôsledku čoho bude môcť spresniť a ozrejmiť vzťah medzi právom Únie a medzinárodným rozhodcovským konaním, v súvislosti s ktorým generálny advokát Darmon poukázal na „základnú dôležitosť“, ktorú „zohráva... v medzinárodnom obchodnom spoločenstve“, pretože ide o „najčastejší spôsob riešenia sporov v medzinárodnom obchode“⁵.

1 — Jazyk prednesu: francúzština.

2 — Ú. v. ES L 12, 2001, s. 1; Mim. vyd. 19/004.

3 — S výnimkou článkov 75 a 76, ktoré sa už uplatňujú od 10. januára 2014.

4 — Ú. v. EÚ L 351, s. 1.

5 — Návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Darmon vo veci Rich (C-190/89, EU:C:1991:58, bod 3).

II – Právny rámec

A – Právo Únie

1. Nariadenie Brusel I

3. Článok 1 nachádzajúci sa v kapitole I nariadenia Brusel I, nazvanej „Predmet úpravy“, stanovuje:

„1. Toto nariadenie sa uplatní v občianskych a obchodných veciach bez ohľadu na povahu súdu alebo tribunálu. Neuplatní sa najmä na daňové, colné a správne veci.

2. Nariadenie sa neuplatní na:

...

d) rozhodcovské konanie.

...“

4. Článok 2 ods. 1 nachádzajúci sa v kapitole II tohto nariadenia, nazvanej „Právomoc“, stanovuje:

„Ak nie je v tomto nariadení uvedené inak, osoby s bydliskom na území členského štátu sa bez ohľadu na ich štátne občianstvo žalujú na súdoch tohto členského štátu.“

5. Podľa článku 4 ods. 1 nariadenia Brusel I:

„Ak žalovaný nemá bydlisko na území členského štátu, právomoc súdov každého členského štátu sa určí podľa právneho poriadku tohto členského štátu, ak nestanovia niečo iné články 22 a 23.“

6. Článok 32 nachádzajúci sa v kapitole III tohto nariadenia, nazvanej „Uznávanie a výkon“, stanovuje:

„Na účely tohto nariadenia ‚rozsudok‘ znamená každé rozhodnutie súdu alebo tribunálu členského štátu, bez ohľadu na jeho označenie...“

7. Článok 33 ods. 1 tejto kapitoly III stanovuje:

„Rozsudok vydaný v členskom štáte sa uznáva v ostatných členských štátoch bez osobitného konania.“

8. Podľa článku 34 uvedenej kapitoly:

„Rozsudok sa neuzná:

1. ak je uznanie v zjavnom rozpore s verejným poriadkom členského štátu, v ktorom sa o uznanie žiada;

...“

2. Nariadenie Brusel I (prepracované znenie)

9. Pokiaľ ide o predmet, o ktorý ide v prejednávanej veci, t. j. vzťahy medzi rozhodcovským konaním a nariadením Brusel I, treba spomenúť dve ustanovenia nového nariadenia, a to jeho odôvodnenie 12 a jeho článok 73.

10. Odôvodnenie 12 znie:

„Toto nariadenie by sa nemalo uplatňovať na rozhodcovské konanie. Žiadne ustanovenie tohto nariadenia by nemalo brániť súdom členského štátu, ktoré začali konať vo veci, v ktorej účastníci uzavreli rozhodcovskú zmluvu, aby v súlade so svojim vnútroštátnym právnym poriadkom odkázali účastníkov na rozhodcovské konanie, prerušili alebo zastavili konanie alebo preskúmali, či je rozhodcovská zmluva neplatná, neúčinná alebo nespôsobilá na použitie.

Na rozhodnutie vydané súdom členského štátu o tom, či je rozhodcovská zmluva neplatná, neúčinná alebo nespôsobilá na použitie, by sa nemali uplatňovať ustanovenia o uznaní a výkone uvedené v tomto nariadení bez ohľadu na to, či o tejto otázke súd rozhodol ako o hlavnej alebo predbežnej otázke.

Ak však súd členského štátu pri vykonávaní právomoci podľa tohto nariadenia alebo podľa vnútroštátneho právného poriadku určí, že rozhodcovská zmluva je neplatná, neúčinná alebo nespôsobilá na použitie, nemalo by to brániť tomu, aby sa rozsudok súdu vo veci samej uznal, prípadne vykonal, v súlade s týmto nariadením. Tým by nemala byť dotknutá právomoc súdov členských štátov rozhodnúť o uznaní a výkone rozhodcovských rozhodnutí v súlade s Dohovorom o uznaní a výkone cudzích rozhodcovských rozhodnutí podpísaným 10. júna 1958 v New Yorku (ďalej len „Newyorský dohovor z roku 1958“), ktorý má prednosť pred týmto nariadením.

Toto nariadenie by sa nemalo uplatňovať na žiadnu žalobu alebo vedľajšie konanie súvisiace najmä s ustanovením rozhodcovského súdu, právomocami rozhodcov, vedením rozhodcovského konania alebo akýmkoľvek iným aspektom takéhoto konania, ani na žiadnu žalobu alebo rozsudok týkajúci sa zrušenia, preskúmania, odvolania, uznania alebo výkonu rozhodcovského rozhodnutia.“

11. Článok 73 ods. 2, ktorý sa nachádza v kapitole VII uvedeného nariadenia, nazvanej „Vzťah k iným právnym nástrojom“, stanovuje:

„Týmto nariadením nie je dotknuté uplatňovanie Newyorského dohovoru z roku 1958.“

B – Newyorský dohovor z roku 1958

12. Článok 1 ods. 1 Dohovoru o uznaní a výkone cudzích rozhodcovských rozhodnutí uzavretý 10. júna 1958 v New Yorku (ďalej len „Newyorský dohovor z roku 1958“), stanovuje:

„Tento dohovor sa vzťahuje na uznanie a výkon rozhodcovských rozhodnutí vyplývajúcich zo sporov medzi osobami fyzickými alebo právnickými a vydaných na území iného štátu než toho, v ktorom sa žiada o ich uznanie a výkon. Dohovor sa vzťahuje aj na rozhodcovské rozhodnutia, ktoré sa nepokladajú za miestne (národné) rozhodnutia v štáte, v ktorom sa žiada o ich uznanie a výkon.“

13. Článok II ods. 3 tohto dohovoru stanovuje:

„Súd Zmluvného štátu, u ktorého sa podala žaloba v záležitosti, o ktorej strany uzavreli dohodu v zmysle tohto článku, odkáže strany na rozhodcovské konanie k žiadosti jednej z nich, ledaže zistí, že spomenutá dohoda je neplatná, neúčinná alebo nespôsobilá na použitie.“

14. Podľa článku III tohto dohovoru:

„Každý Zmluvný štát uzná rozhodcovské rozhodnutie za záväzné a povolí jeho výkon podľa predpisov o konaní, ktoré platí na území, kde sa rozhodnutie uplatňuje, za podmienok určených v nasledujúcich článkoch. ...“

15. Článok V tohto dohovoru upravuje podmienky, na základe ktorých možno odoprieť uznanie a výkon rozhodcovského rozhodnutia:

- „1. Uznanie a výkon rozhodnutia sa môžu odoprieť na žiadosť strany, proti ktorej sa rozhodnutie uplatňuje, len vtedy, ak táto strana preukáže kompetentnému orgánu krajiny, v ktorej sa žiada o uznanie a výkon:
- a) že strany dohody spomenutej v čl. II boli podľa zákona, ktorý sa na ne vzťahuje, nespôsobilé na konanie, alebo že spomenutá dohoda nie je platná podľa práva, ktorému strany túto dohodu podrobili, alebo v nedostatku odkazu v tomto smere, podľa práva krajiny, kde sa rozhodnutie vydalo; alebo
 - b) že strana, proti ktorej sa rozhodnutie uplatňuje, nebola riadne upovedomená o ustanovení rozhodcu alebo o rozhodcovskom konaní alebo nemohla z akýchkoľvek iných dôvodov uplatniť svoje požiadavky; alebo
 - c) že rozhodnutie sa týka sporu, pre ktorý sa neuzavrela rozhodcovská zmluva, alebo ktoré nie je v medziach rozhodcovskej doložky, alebo že rozhodnutie presahuje dosah dohovoru o rozhodcovi alebo dosah rozhodcovskej doložky; ak ale môžu byť časti rozhodcovského rozhodnutia vo veciach podrobených rozhodcovskému konaniu oddelené od častí rozhodnutí konajúcich o veciach, ktoré nie sú mu podrobené, tá časť rozhodnutia, ktorá obsahuje rozhodnutie o veciach podrobených rozhodcovskému konaniu, môže sa uznať a vykonať; alebo
 - d) že zloženie rozhodcovského súdu alebo rozhodcovské konanie nebolo v súlade s dojednaním strán, alebo ak nebolo také dojednanie, že nebolo v súlade so zákonmi krajiny, kde sa rozhodcovské konanie konalo; alebo
 - e) že rozhodnutie sa doteraz nestalo pre strany záväzným, alebo sa zrušilo, alebo jeho výkon odložil kompetentný orgán krajiny, v ktorej alebo podľa právneho poriadku ktorej sa vydalo.
2. Uznanie a výkon rozhodcovského rozhodnutia môžu byť tiež odopreté, ak kompetentný orgán krajiny, kde sa žiada o uznanie a výkon, zistí:
- a) že predmet sporu nemôže byť predmetom rozhodcovského konania podľa práva tejto krajiny; alebo
 - b) že uznanie alebo výkon rozhodnutia by boli v rozpore s verejným poriadkom tejto krajiny.“

16. Litva ratifikovala Newyorský dohovor z roku 1958 prijatím rezolúcie (nutarimas) Litovského parlamentu (Seimas) č. I-760 zo 17. januára 1995.

C – Litovské právo

17. Kapitola X litovského občianskeho zákonníka, nazvaná „Prešetrovanie činností právnickej osoby“, obsahuje § 2.124 až § 2.131.

18. § 2.124 tohto občianskeho zákonníka nazvaný „Obsah prešetrovania činností právnickej osoby“ stanovuje:

„Osoby uvedené v § 2.125... majú právo navrhnúť súdu, aby ustanovil znalcov, ktorí preskúmajú, či právnická osoba alebo riadiace orgány právnickej osoby alebo ich členovia konali s náležitou starostlivosťou, a ak sa zistí pochybenia, aby uplatnil opatrenia podľa § 2.131...“

19. Podľa § 2.125 ods. 1 bodu 1 uvedeného zákonníka môžu taký návrh podať akcionári, ktorí vlastnia aspoň 1/10 akcií právnickej osoby.

20. Opatrenia stanovené v § 2.131 tohto zákonníka zahŕňajú okrem iného aj možnosť zrušenia rozhodnutí prijatých riadiacimi orgánmi právnickej osoby, zrušenia alebo dočasného pozastavenia výkonu právomocí členov týchto orgánov, ako aj možnosť zaviazat právnickú osobu na určité konanie alebo zdržanie sa takého konania.

III – Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

21. Lietuvos dujos AB (ďalej len „Lietuvos dujos“) je akciová spoločnosť založená podľa litovského práva, ktorej hlavnou hospodárskou činnosťou je kupovať zemný plyn od podniku „Gazprom“ OAO (ďalej len „Gazprom“) (Ruská federácia), transportovať a distribuovať ho v Litve, ako aj spravovať plynovody a dodávky plynu do oblasti Kaliningrad, ktorá je súčasťou Ruskej federácie. Táto spoločnosť sa nezaobrá vývozom plynu ani jeho výrobou.

22. V čase skutkových okolností, o ktoré ide v tejto veci, boli najväčšími akcionármi Lietuvos dujos nemecká spoločnosť E.ON Ruhrgas International GmbH (38,91 %), ruský podnik Gazprom (37,1 %) a Litovská republika (17,7 %).

23. Gazprom je vertikálne integrovaným podnikom a má dominantné postavenie v odvetví plynu. Kapitálovú účasť na spoločnosti Lietuvos dujos nadobudol zmluvou o prevode akcií z 24. januára 2004⁶. Článok 7.4.1 tejto zmluvy stanovuje:

„[Gazprom] zabezpečí dodávku plynu spotrebiteľom v Litovskej republike po dobu 10 rokov a v množstve, aké pripadá na potreby minimálne 90 % všetkých spotrebiteľov v Litovskej republike. Poskytovanie zemného plynu v Litovskej republike sa musí zakladať na spravodlivých cenových podmienkach, ktoré zohľadňujú podmienky na trhu dodávateľov energií v Litovskej republike.“

24. Článok 7.4.2.3 uvedenej zmluvy stanovuje:

„Cena zemného plynu sa stanovuje podľa vzorca uvedeného v platnej zmluve o dodávkach plynu uzavretej medzi [Gazpromom] a spoločnosťou [Lietuvos dujos]. Tento vzorec sa môže meniť podľa vývoja cien alternatívnych palív v Litovská republike.“

25. Ďalej budem označovať zmluvu, na ktorú odkazuje článok 7.4.2.3 „zmluva o dlhodobej dodávke plynu“.

26. Táto zmluva o dlhodobej dodávke plynu, uzavretá v roku 1999, t. j. pred tým, než Gazprom nadobudol podiel v Lietuvos dujos, sa týkala doby od roku 2000 do roku 2015 a bola viackrát zmenená v rámci rokovaní medzi Gazpromom a Lietuvos dujos.

27. Dňa 24. marca 2004 Gazprom tiež uzavrel „dohodu akcionárov“ s E.ON Ruhrgas International GmbH a fondom správy štátneho majetku konajúcim v mene Litovskej republiky, do ktorého právneho postavenia následne nastúpilo Ministerstvo energetiky Litovskej republiky.

6 – Znenie tejto zmluvy v litovskom jazyku je dostupné na internetovej stránke Ministerstva energetiky Litovskej republiky na adrese <http://www.enmin.lt/lt/news/gazprom.pdf>.

28. Článok 6.1(1.9) tejto zmluvy stanovuje, že úlohou akcionárov je „dohliadať a zabezpečovať... zachovávanie – v súlade s podmienkami, ktoré sú vzájomne akceptovateľné a výhodné pre [Lietuvos dujos] a [akcionárov] a na základe zmluvných povinností medzi [Lietuvos dujos] a [Gazpromom]: (i) tranzit plynu do oblasti Kaliningrad Ruskej federácie z dlhodobého hľadiska..., (iii) dodávky plynu spoločnosti [Lietuvos dujos] z dlhodobého hľadiska“.

29. Dohoda akcionárov bola uzavretá podľa litovského práva. Článok 7.14 tejto zmluvy obsahuje rozhodcovskú doložku, podľa ktorej „o akomkoľvek nároku, spore alebo porušení súvisiacom s touto dohodou alebo jej porušením, platnosťou, účinnosťou alebo skončením sa bude rozhodovať v rozhodcovskom konaní v súlade s rokovacím poriadkom Rozhodcovského inštitútu Štokholmskej obchodnej komory. Miestom rozhodcovského konania bude Štokholm, Švédsko, rozhodovať budú traja rozhodcovia (všetkých z nich vymenuje Rozhodcovský inštitút) a jazykom rozhodcovského konania bude angličtina“.⁷

30. Dňa 8. februára 2011 sa Ministerstvo energetiky obrátilo listom na generálneho riaditeľa spoločnosti Lietuvos dujos, pána Valentukevičiusa, ako aj na ďalších dvoch členov správnej rady tejto spoločnosti, ktorých vymenoval Gazprom, t. j. pánov Golubeva a Selezneva, pričom im vytýkalo, že v rámci zmien, ktoré boli zavedené do vzorca výpočtu ceny plynu uvedeného v zmluve o dlhodobej dodávke plynu, nekonali v záujme spoločnosti Lietuvos dujos.

31. Dňa 25. marca 2011 podalo Ministerstvo energetiky žalobu proti Lietuvos dujos a proti pánom Valentukevičiusovi, Golubevovi a Seleznevovi na Vilniaus apygardos teismas (krajský súd vo Vilniuse) s cieľom začať konanie týkajúce sa prešetrenia činnosti Lietuvos dujos (§ 2.124 a nasl. litovského občianskeho zákonníka).

32. Touto žalobou Ministerstvo energetiky uviedlo, že záujmy Litovskej republiky ako akcionára Lietuvos dujos boli poškodené a záujmy Gazpromu boli neoprávnene zvýhodnené zmenami zmluvy o dlhodobej dodávke plynu v tom zmysle, že cena, za akú Lietuvos dujos odoberal plyn od Gazpromu, nebola primeraná. Okrem iných návrhov Ministerstvo energetiky žiadalo, aby litovský súd odvolal pánov Valentukevičiusa, Golubeva a Selezneva a uložil Lietuvos dujos povinnosť začať rokovania s Gazpromom s cieľom stanoviť nákupnú cenu, ktorá bude primeraná a spravodlivá.

33. Keďže sa Gazprom domnieval, že táto žaloba porušuje rozhodcovskú doložku uvedenú v článku 7.14 dohody akcionárov, podal 29. augusta 2011 návrh na začatie rozhodcovského konania proti Ministerstvu energetiky na Rozhodcovský inštitút Štokholmskej obchodnej komory a navrhoval, aby rozhodcovský súd nariadil Ministerstvu energetiky vziať späť svoju žalobu, ktorú podalo na litovské súdy. Rozhodcovský inštitút Štokholmskej obchodnej komory zaregistroval tento návrh na začatie rozhodcovského konania pod číslom V (125/2011).

34. Dňa 9. decembra 2011 Ministerstvu energetiky zmenilo svoju žalobu. Vo svojej zmenenej žalobe upustilo okrem iného od návrhu na odvolanie pánov Valentukevičiusa, Golubeva a Selezneva, no ponechalo v nej návrh na uloženie spoločnosti Lietuvos dujos povinnosti začať rokovania s Gazpromom s cieľom stanoviť nákupnú cenu, ktorá bude primeraná a spravodlivá.

35. Spor medzi Gazpromom a Litovskou republikou sa v marci 2012 rozšíril aj o ďalšie medzinárodné rozhodcovské konanie začaté na návrh Gazpromu pred Stálym arbitrážnym súdom v Hágu. Týmto rozhodcovským konaním Gazprom napadol rozhodnutie litovskej vlády postupovať v súlade s článkom 9 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2009/73/ES z 13. júla 2009 o spoločných

7 –

„Any claim, dispute or contravention in connection with this Agreement, or its breach, validity, effect or termination, shall be finally settled by arbitration in accordance with the Rules of the Arbitration Institute of the Stockholm Chamber of Commerce. The place of arbitration shall be Stockholm, Sweden, the number of arbitrators shall be three (all to be appointed by the Arbitration Institute) and the language of arbitration shall be English.“

pravidlách pre vnútorný trh so zemným plynom, ktorou sa zrušuje smernica 2003/55/ES⁸, podľa ktorého má dôjsť k oddeleniu v rámci spoločnosti Lietuvos dujos činností prevádzkovateľov prepravných sietí od činností ťažby a dodávky plynu, čo by znamenalo, že Gazprom už nemôže byť akcionárom Lietuvos dujos.

36. V rámci tohto druhého rozhodcovského konania Gazprom tvrdí, že prebratím uvedenej smernice a jej vykonaním porušila Litovská republika svoje povinnosti, ktoré jej vyplývajú z dohody z 29. júna 1999 medzi Ruskou federáciou a vládou Litovskej republiky týkajúcou sa podpory a vzájomnej ochrany investícií.⁹

37. Dňa 31. júla 2012 rozhodcovský súd rozhodol vo veci V (125/2011) svojím rozhodnutie („final award“) (ďalej len „rozhodcovské rozhodnutie“), ktorým návrhu Gazpromu čiastočne vyhovel.¹⁰ Podľa rozhodcovského súdu konanie začaté na návrh Ministerstva energetiky pred Vilniaus apygardos teismas porušuje rozhodcovskú doložku uvedenú v dohode akcionárov. Ministerstvu energetiky teda uložil povinnosť, aby jednak vzalo späť niektoré návrhy, ktoré navrhuje pred Vilniaus apygardos teismas (najmä návrhy týkajúce sa zaviazania spoločnosti Lietuvos dujos na začatie rokovaní s Gazpromom s cieľom stanoviť nákupnú cenu, ktorá bude primeraná a spravodlivá) a jednak zmenilo jeden zo svojich návrhov v tom zmysle, aby dodržalo záväzok, ktorý na seba toto ministerstvo prebralo, a to že spory patriace do pôsobnosti dohody akcionárskej predloží na rozhodcovské konanie.

38. Dňa 3. septembra 2012 Vilniaus apygardos teismas vyhovel žalobe Ministerstva energetiky a rozhodol o ustanovení znalcov na prešetrenie činnosti Lietuvos dujos. Rozhodol tiež, že táto žaloba patrí do jeho právomoci a podľa litovského práva nemôže byť predmetom rozhodcovského konania.

39. Lietuvos dujos ako aj páni Valentukevičius, Golubev a Seleznev sa proti tomuto rozhodnutiu odvolali na Lietuvos apeliacinis teismas (odvolací súd Litvy). Aj Gazprom sa obrátil na tento súd, pričom navrhoval uznať a vykonať rozhodcovské rozhodnutie v súlade s Newyorským dohovorom z roku 1958.

40. V októbri 2012 podala Litovská republika návrh na začatie rozhodcovského konania proti Gazpromu na Rozhodcovský inštitút Štokholmskej obchodnej komory, pričom tvrdila, že zmeny, ku ktorým došlo v zmluve o dlhodobej dodávke plynu od roku 2004 do roku 2012 boli v rozpore so zmluvou o prevode akcií z 24. januára 2004 a požadovala náhradu škody vo výške 1,9 miliardy amerických dolárov (USD).¹¹

41. Uznesením zo 17. decembra 2012 Lietuvos apeliacinis teismas rozhodol, že na základe článku V ods. 2 písm. a) a b) Newyorského dohovoru z roku 1958 nevyhovie návrhu Gazpromu.

42. Presnejšie Lietuvos apeliacinis teismas rozhodol, že rozhodcovský súd nebol oprávnený rozhodovať o veci, ktorá už bola predložená na Vilniaus apygardos teismas a ktorú už prejednal, pričom svojím uznesením z 3. septembra 2012 rozhodol, že spory v zmysle § 2.134 občianskeho zákonníka nemôžu byť predmetom rozhodcovského konania. Lietuvos apeliacinis teismas mohol teda odmietnuť uznať a vykonať rozhodcovský rozsudok na základe článku V ods. 2 písm. a) Newyorského dohovoru z roku 1958.

8 — Ú. v. EÚ L 211, s. 94.

9 — Pozri novinový článok Alyxa Barkera s názvom „Gazprom v Lithuania: cast list out“, uverejnený 31. júla 2012 na internetovej stránke Global Arbitration Review (<http://globalarbitrationreview.com/news/article/30730/gazprom-v-lithuania-cast-list-out/>), ako aj oznam s názvom „OAO Gazprom/Litovská republika“ zverejnený na internetovej stránke Stáleho arbitrážneho súdu (http://www.pca-cpa.org/showpage.asp?pag_id=1471).

10 — Konečné rozhodnutie z 31. júla 2012 vo veci V (125/2011) je dostupné na internetovej stránke Global Arbitration Review (http://www.globalarbitrationreview.com/cdn/files/gar/articles/Gazprom_v_Lithuania_Final_Award.pdf).

11 — Pozri novinový článok Kyriakiho Karadelisa s názvom „Lithuania gas price arbitration takes off“, uverejnený 5. októbra 2012 na internetovej stránke Global Arbitration Review (<http://globalarbitrationreview.com/news/article/30876/lithuania-gas-price-arbitration-takes-off/>).

43. Lietuvos apeliacinis teismas tiež rozhodol, že obmedzením spôsobilosti Litovskej republiky konať pred litovskými súdmi a odmietnutím uznať právomoc litovských súdov rozhodnúť o svojej právomoci došlo rozhodcovským rozsudkom k porušeniu zásady nezávislosti súdnych orgánov zakotvenej v článku 109 ods. 2 litovskej Ústavy. Lietuvos apeliacinis teismas teda dospel k záveru, že rozhodcovské rozhodnutie je v rozpore s litovským verejným poriadkom a odmietol dané rozhodnutie uznať a vykonať, tentoraz na základe článku V ods. 2 písm. b) Newyorského dohovoru z roku 1958.

44. Uznesením z 21. februára 2013 Lietuvos apeliacinis teismas zamietol odvolanie spoločnosti Lietuvos dujos a pánov Valentukevičiusova, Golubevova a Seleznevova proti rozhodnutiu Vilniaus apygardos teismas týkajúcemu sa začatia prešetrovania činnosti Lietuvos dujos.

45. Proti týmto dvom uzneseniam Lietuvos apeliacinis teismas boli podané kasačné opravné prostriedky na vnútroštátny súd, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania a ktorý uznesením z 21. novembra 2013 rozhodol o prerušení konania o kasačnom opravnom prostriedku proti rozhodnutiu Lietuvos apeliacinis teismas týkajúcom sa prešetrovania činností Lietuvos dujos až do rozhodnutia o kasačnom opravnom prostriedku týkajúcom sa uznania a výkonu rozhodcovského rozhodnutia.

46. V rámci tohto kasačného opravného prostriedku Gazprom požadoval zrušenie uznesenia Lietuvos apeliacinis teismas zo 17. decembra 2012 a prijatie nového uznesenia, ktorým by sa vyhovel návrhu na uznanie a výkon rozhodcovského rozhodnutia. Ministerstvo energetiky navrhovalo daný kasačný opravný prostriedok zamietnuť na základe článku V ods. 2 písm. b) Newyorského dohovoru z roku 1958, pričom tvrdilo, že rozhodcovské rozhodnutie predstavovalo „anti-suit injunction“ a že jeho uznanie a výkon by boli v rozpore s nariadením Brusel I, ako ho vykladá Súdny dvor v rozsudku Allianz a Generali Assicurazioni Generali (C-185/07, EU:C:2009:69).

47. Za týchto okolností Lietuvos Aukščiausiasis Teismas rozhodol prerušiť konanie a podložiť Súdnu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

- „1. Ak rozhodcovský súd vydá súdne rozhodnutie, ktorým sa zakazuje súdne konanie (anti-suit injunction), a tým zakáže osobe, aby uplatnila určité nároky pred súdom členského štátu, ktorý má podľa pravidiel o právomoci obsiahnutých v nariadení Brusel I právomoc meritórne prejednať občianskoprávnu vec, má súd členského štátu právo odmietnuť uznať takéto rozhodcovské rozhodnutie, lebo obmedzuje právo súdu, aby sám určil, či má právomoc prejednať vec podľa pravidiel o právomoci obsiahnutých v nariadení č. 44/2001?
2. V prípade kladnej odpovede na prvú otázku, platí to isté aj v prípade, ak sa súdnym rozhodnutím, ktorým sa zakazuje súdne konanie, vydaným rozhodcovským súdom ukladá účastníkovi konania povinnosť obmedziť svoje nároky vo veci, ktorá sa prejednáva v inom členskom štáte, a súd tohto členského štátu má právomoc prejednať túto vec podľa pravidiel o právomoci obsiahnutých v nariadení č. 44/2001?
3. Môže vnútroštátny súd v snahe zaručiť prednosť práva [Únie] a úplnú účinnosť nariadenia č. 44/2001 odmietnuť uznať rozhodcovské rozhodnutie, ak takéto rozhodnutie obmedzuje právo vnútroštátneho súdu rozhodnúť o svojej vlastnej právomoci a oprávneniach vo veci, ktorá patrí do pôsobnosti nariadenia č. 44/2001?“

48. Dňa 10. júna 2014 Rada pre hospodársku súťaž Litovskej republiky oznámila, že Gazpromu bola uložená pokuta vo výške 123 096 700 litovských litasov (LTL) (približne 35,6 milióna eur) za porušenie podmienok, ktoré mu boli uložené pri nadobudnutí podielu na imaní spoločnosti Lietuvos dujos.¹²

12 — Pozri rozhodnutie č. 25-3/2014, z 10. júna 2014 (dostupné na internetovej stránke Rady pre hospodársku súťaž Litovskej republiky na adrese http://kt.gov.lt/index.php?show=nut_view&nut_id=1541).

49. Dňa 12. júna 2014 Gazprom oznámil svoje rozhodnutie o predaji tohto svojho podielu.¹³

IV – Konanie pred Súdny dvorom

50. Návrh na začatie prejudiciálneho konania bol podaný do kancelárie Súdneho dvora 15. októbra 2013. Gazprom, litovská, nemecká, španielska, francúzska, rakúska vláda a vláda Spojeného kráľovstva, ako aj Švajčiarska konfederácia a Európska komisia predložili písomné pripomienky.

51. Súdny dvor v súlade s článkom 61 ods. 1 svojho rokovacieho poriadku zaslal 4. júla 2014 účastníkom konania dve otázky, aby na ne písomne odpovedali pred konaním pojednávania, a to najneskôr do 31. júla 2014. Gazprom, litovská, nemecká, španielska, francúzska vláda a vláda Spojeného kráľovstva, ako aj Švajčiarska konfederácia a Komisia predložili svoje odpovede v stanovenej lehote.

52. Dňa 30. septembra 2014 sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorom Gazprom, litovská, nemecká, španielska, francúzska vláda a vláda Spojeného kráľovstva, ako aj Švajčiarska konfederácia a Komisia predniesli svoje ústne pripomienky.

V – Analýza

A – Úvodné pripomienky

1. O právomoci Súdneho dvora

53. Vnútroštátny súd na strane 10 návrhu na začatie prejudiciálneho konania uviedol, že Ministerstvo energetiky podalo na Vilniaus apygardos teismas žalobu proti spoločnosti Lietuvos dujos a proti pánom Valentukevičiusovi, Golubevovi a Seleznevovi¹⁴ na základe analogického uplatňovania (*mutatis mutandis*) článku 6 ods. 2 nariadenia Brusel I.

54. Toto ustanovenie nariadenia stanovuje, že osobu s bydliskom na území členského štátu „možno tiež žalovať... v konaní o záruke alebo ručení... na súde, na ktorom sa vedie hlavné konanie, ak sa toto nezačalo výlučne s úmyslom vyňať ju z právomoci súdu, ktorý by inak mal právomoc“.

55. Podľa môjho názoru je toto ustanovenie v prejednávacom prípade zjavne neuplatniteľné, pretože spor vo veci samej sa netýka záruky ani ručenia.

56. Na pojednávaní litovská vláda uviedla, že išlo o preklep vnútroštátneho súdu, ktorý chcel uviesť článok 6 ods. 1 uvedeného nariadenia¹⁵, no tento odsek sa nezdá byť o nič viac uplatniteľný, pretože umožňuje žalovať osobu s bydliskom na území členského štátu na súdoch *druhého členského štátu*, v ktorom má bydlisko ktorýkoľvek zo žalovaných. V prejednávacom prípade majú z výnimkou pánov Golubeva a Selezneva, ktorí majú bydlisko na území tretích štátov, všetci žalovaní bydlisko v Litve.

13 — Pozri SYTAS, A.: *Gazprom sells Lithuania assets after antitrust fine*, uverejnený 12. júna 2014 na internetovej stránke agentúry Reuters na tejto adrese: <http://uk.reuters.com/article/2014/06/12/uk-lithuania-gazprom-idUKKBN0EN11F20140612>.

14 — Pozri body 31 a 32 týchto návrhov.

15 —

„Osobu s bydliskom na území členského štátu možno tiež žalovať: 1. Ak ide o jedného z viacerých žalovaných na súde podľa bydliska ktoréhokoľvek zo žalovaných za predpokladu, že nároky sú navzájom tak súvisiace, že je vhodnejšie o nich konať a rozhodnúť spoločne, a tak predísť možnosti nezlučiteľných rozsudkov vydaných v samostatných konaniach...“

57. Isteže, Súdny dvor mohol odmietnuť odpovedať na položené prejudiciálne otázky, keďže litovské súdy nezaložili správne svoju právomoc na nariadení Brusel I. Mohol by však uviesť aj to, že Vilniaus apygardos teismas mohol založiť svoju právomoc voči spoločnosti Lietuvos dujos a jej generálnemu riaditeľovi pánovi Valentukevičius na článku 2 ods. 1 uvedeného nariadenia¹⁶, pretože potrebný cudzí prvok na uplatniteľnosť tohto článku (a nariadenia) vyplýva z bydliska dvoch žalovaných (pánov Golubeva a Selezneva)¹⁷ v Ruskej federácii, a v takom prípade by mal Súdny dvor právomoc odpovedať na otázky položené vnútroštátnym súdom.

2. O prípustnosti otázok

58. Podľa ustálenej judikatúry, „pri otázkach týkajúcich sa výkladu práva Únie položených vnútroštátnym súdom v rámci právnej úpravy a skutkových okolností, ktoré tento súd vymedzí na svoju vlastnú zodpovednosť a ktorých správnosť Súdnemu dvoru neprináleží preverovať, platí prezumpcia relevantnosti. Zamietnutie návrhu vnútroštátneho súdu Súdnym dvorom je opodstatnené len vtedy, ak je zjavné, že požadovaný výklad práva Únie nemá žiadnu súvislosť s existenciou alebo predmetom sporu vo veci samej, pokiaľ ide o hypotetický problém alebo ak Súdny dvor nedisponuje skutkovými a právnymi podkladmi potrebnými na užitočnú odpoveď na otázky, ktoré sa mu položili.“¹⁸

59. V prejednávanej veci vnútroštátny súd spresňuje na strane 9 návrhu na začatie prejudiciálneho konania, že „otázka, pokiaľ ide o začatia prešetrovania týkajúceho sa právnickej osoby, nemôže byť predmetom rozhodcovského konania“.

60. Ako uvádzajú francúzska vláda a Komisia, existuje teda právny základ, v tomto prípade článok V ods. 2 písm. a) Newyorského dohovoru z roku 1958¹⁹, na základe ktorého môže vnútroštátny súd odmietnuť uznať výkon rozhodcovského rozhodnutia, ako to napokon urobil Lietuvos apeliacinis teismas.²⁰

61. Podľa môjho názoru je celkom prijateľné, keby otázky položené Súdnemu dvoru boli považované za nerelevantné na rozhodnutie vo veci samej, pretože vnútroštátny súd sa môže zaoberať bez odpovedí na tieto otázky, aby rozhodol v spore, ktorý mu bol predložený. Tieto návrhy zjavne predkladám len pre prípad, že Súdny dvor bude považovať položené otázky za prípustné.

3. Ide naozaj o „anti-suit injunction“?

62. Vnútroštátny súd vo svojom návrhu na začatie prejudiciálneho konania považuje za „anti-suit injunction“ rozhodcovské rozhodnutie, pretože toto rozhodnutie ukladá Ministerstvu energetiky povinnosť, aby vzalo späť niektoré návrhy podané pred litovskými súdmi.

16 — „Ak nie je v tomto nariadení uvedené inak, osoby s bydliskom na území členského štátu sa bez ohľadu na ich štátne občianstvo žalujú na súdoch tohto členského štátu.“

17 — Pozri rozsudok Owusu (C-281/02, EU:C:2005:120, body 24 až 26 a 35).

18 — Melki a Abdeli (C-188/10 a C-189/10, EU:C:2010:363, bod 27). Pozri tiež v tomto zmysle rozsudky Régie Networks (C-333/07, EU:C:2008:764, bod 46), Budějovický Budvar (C-478/07, EU:C:2009:521, bod 63), Zanotti (C-56/09, EU:C:2010:288, bod 15) a Radu (C-396/11, EU:C:2013:39, bod 22).

19 — „Uznanie a výkon rozhodcovského rozhodnutia môžu byť tiež odopreté, ak kompetentný orgán krajiny, kde sa žiada o uznanie a výkon, zistí: a) že predmet sporu nemôže byť predmetom rozhodcovského konania podľa práva tejto krajiny...“

20 — Pozri body 41 a 42 týchto návrhov.

63. V tom zmysle sa rozhodcovské rozhodnutie podobá „anti-suit injunctions“ známym z anglického práva, ktoré boli predmetom rozsudkov Turner (C-159/02, EU:C:2004:228), ako aj Allianz a Generali Assicurazioni Generali (EU:C:2009:69). Podľa anglického práva „anti-suit injunction“ predstavuje príkaz anglického súdu, ktorým sa ukladá určitej osobe podliehajúcej *in personam* právomoci anglických súdov²¹, aby nezačala konanie či nepredložila určité žalobné návrhy, alebo aby od nich odstúpila alebo podnikla nevyhnutné kroky na ukončenie či zastavenie konania pred štátnym súdom alebo rozhodcovským orgánom so sídlom v zahraničí.²²

64. „Anti-suit injunction“ nesmeruje proti zahraničnému súdu a je určený len osobe, proti ktorej návrh smeruje pred anglickým súdom.²³

65. Osoba, ktorej je „anti-suit injunction“ určený a ktorá ho nedodrží, vystaví sa trestnému stíhaniu za pohrdanie súdom („contempt of court“), ktoré môže viesť k trestnoprávnym postihom a zhabaniu majetku nachádzajúceho sa v Spojenom kráľovstve.²⁴ Je bezpochyby možné, že „anti-suit injunction“ nebude mať nijaký účinok, ak osoba, ktorej je určený, sa nenachádza v Spojenom kráľovstve ani tam nemá majetok, no akékoľvek rozhodnutie, ktoré získa v rozpore s „anti-suit injunction“ nebude uznané ani vykonané v Spojenom kráľovstve.²⁵

66. Ako uvádza francúzska vláda vo svojej písomnej odpovedi na otázky Súdneho dvora, žiadny takýto príkaz nebol v spore vo veci samej uložený. Na rozdiel od „anti-suit injunctions“, ktoré boli predmetom rozsudkov Turner (EU:C:2004:228), ako aj Allianz a Generali Assicurazioni Generali (EU:C:2009:69), nedodržanie rozhodcovského rozhodnutia Ministerstvom energetiky nevedie k žiadnemu postihu tohto ministerstva.²⁶

67. To znamená, že rozhodcovské rozhodnutie a v ňom uvedený príkaz zaväzujú osobu, ktorej sú určené, pričom jej ukladajú povinnosť čiastočne vziať späť svoju žalobu podanú na litovské súdy, pretože podľa rozhodcovského súdu táto žaloba čiastočne patrí do pôsobnosti rozhodcovskej doložky. V tomto zmysle tak ako „anti-suit injunctions“, ktoré boli predmetom rozsudkov Turner (EU:C:2004:228), ako aj Allianz a Generali Assicurazioni Generali (EU:C:2009:69), aj rozhodcovské rozhodnutie môže podľa vnútroštátneho súdu zasahovať do potrebného účinku nariadenia Brusel I. Na tomto predpoklade sa zakladajú moje úvahy.

B – O prvej otázke

68. Vnútroštátny súd sa svojou prvou otázkou Súdneho dvora pýta, či môže odmietnuť uznať „anti-suit injunction“ vydaný v rozhodcovskom konaní z dôvodu, že tento príkaz obmedzoval „právo... aby sám určil, či má právomoc prejednať vec podľa pravidiel o právomoci obsiahnutých v nariadení [Brusel I]“.

69. Treba preto overiť, či sa nariadenie Brusel I skutočne uplatní na prejednávaný prípad, alebo či v spore, o ktorý ide vo veci samej, je ako jediný uplatniteľný Newyorský dohovor z roku 1958.

21 — Osoba môže podliehať *in personam* právomoci anglických súdov, ak sa nachádza na území Anglicka alebo Walesu, alebo z dôvodu, že súhlasila s doložkou o volbe právomoci v prospech anglických súdov.

22 — Pozri RAPHAEL, T.: *The Anti-Suit Injunction*. Oxford: Oxford University Press, 2008, § 1.05.

23 — Pozri Turner v. Grovit and ors, [2001] UKHL 65, bod 23; Société Nationale Industrielle Aerospatiale v. Lee Kui Jak & anor [1987] 1 AC 871 (PC), bod 892.

24 — Pozri BRIGGS, A., REES, P.: *Civil Jurisdiction and Judgments*. 5th ed., Londýn: Informa, 2009, § 5.55.

25 — Tamže.

26 — Rozhodcovský súd by mohol potrestať účastníka konania, ktorý nerešpektoval „anti-suit injunction“ tak, že by zohľadnil toto správanie pri rozhodnutí o nákladoch rozhodcovského konania, čo však nie je možné v takom prípade, ako je ten vo veci samej, pretože tu predmetom rozhodcovského konania nebol „anti-suit injunction“. Úloha rozhodcovského súdu sa skončí vyhlásením rozhodcovského rozhodnutia (*functus officio*) a účastník konania sa teda nemôže už viac potrestať za porušenie „anti-suit injunction“.

1. Je nariadenie Brusel I uplatniteľné podľa svojho článku 71 ods. 2 druhého odseku?

70. Vnútroštátny súd na účely založenia svojej právomoci podľa nariadenia Brusel I odkazuje na článok 71 ods. 2 druhý odsek, ktorý stanovuje, že „ak dohovor v špecifickej veci, ktorého zmluvnými stranami je členský štát pôvodu, ako aj dožiadaný členský štát, upravuje podmienky uznávania a výkonu rozsudkov, uplatnia sa tieto podmienky. Vždy sa však môžu uplatniť ustanovenia tohto nariadenia, ktoré sa týkajú postupu pri uznávaní a výkone rozsudkov.“²⁷

71. Podľa môjho názoru a podobne ako tvrdia nemecká vláda a vláda Švajčiarskej konfederácie, toto ustanovenie sa v prejednávanej veci neuplatní, pretože jeho pôsobnosť sa obmedzuje na dohody uzavreté medzi členskými štátmi, ktoré určujú „podmienky uznávania a výkonu rozsudkov“. Tento pojem „rozsudok“ je definovaný v článku 32 uvedeného nariadenia, ako „každé rozhodnutie súdu alebo tribunálu členského štátu, bez ohľadu na jeho označenie, vrátane uznesenia, nariadenia, rozhodnutia alebo exekučného príkazu, ako aj určenia trov alebo výdavkov súdnym úradníkom.“²⁸ Je zrejmé, že rozhodcovský súd ustanovený na základe rozhodcovskej doložky, ktorú slobodne uzavreli dve zmluvné strany, (ako je ten, ktorý vydal rozhodcovské rozhodnutie vo veci samej), nepredstavuje súd členského štátu.²⁹

72. Navyše podľa článku 1 ods. 2 písm. d) nariadenia Brusel I je rozhodcovské konanie z pôsobnosti tohto nariadenia vylúčené. To znamená, a ako navyše tvrdí Gazprom, nemecká a francúzska vláda a vláda Spojeného kráľovstva, ako aj Komisia a Švajčiarska konfederácia, že na uznávanie a výkon rozhodcovských rozhodnutí, ako je rozhodnutie vo veci samej, sa vzťahuje len Newyorský dohovor z roku 1958.

73. Ako tvrdia títo vedľajší účastníci konania, keďže samotnému tomuto vnútroštátnemu súdu je v rámci konania o uznávaní a výkone rozhodnutí predložený návrh podľa tohto dohovoru, na uznanie a výkon predmetného rozhodcovského rozhodnutia sa bude vzťahovať výlučne uvedený dohovor.³⁰ V dôsledku toho by nemala existovať otázka týkajúca sa práva Únie, na ktorú by mal Súdny dvor právomoc odpovedať na základe článku 267 ZFEÚ.

2. Je nariadenie Brusel I uplatniteľné podľa rozsudku Allianz a Generali Assicurazioni Generali (EU:C:2009:69)?

74. Ako uviedla francúzska vláda vo svojej odpovedi na otázky Súdneho dvora „rozsudok Allianz a Generali Assicurazioni Generali [(EU:C:2009:69)] podnecuje pochybnosti týkajúce sa rozsahu, v akom je rozhodcovské konanie vylúčené z pôsobnosti nariadenia [Brusel I]“.

75. V auguste 2000 poškodilo plavidlo Front Comor, ktorého vlastníkom bola spoločnosť West Tankers (ďalej len „West Tankers“) a ktoré si prenajala spoločnosť Erg Petroli SpA (ďalej len „Erg Petroli“) lodné mólo v Syrakúzach, ktorého majiteľom bola spoločnosť Erg Petroli. Zmluva o nájme lode sa riadila anglickým právom a obsahovala doložku o rozhodcovskom konaní v Londýne.

76. Erg Petroli sa obrátila na svojich poisťovateľov Allianz SpA (ďalej len „Allianz“) a Generali Assicurazioni Generali SpA (ďalej len „Generali“), aby získala v rámci rozsahu svojho poisťového krytia náhradu škody, a pokiaľ išlo o jej zvyšnú časť, začala v Londýne rozhodcovské konanie proti spoločnosti West Tankers. Po tom, ako poisťovatelia nahradili spoločnosti Erg Petroli, na základe

27 — Pozri stranu 6 návrhu na začatie prejudiciálneho konania.

28 — Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

29 — Pozri v tomto zmysle rozsudok Ascendi (C-377/13, EU:C:2014:1754, bod 29).

30 — Pozri v tomto zmysle posledný pododsek nariadenia Brusel I (prepracované znenie), podľa ktorého „toto nariadenie by sa nemalo uplatňovať na... uznanie alebo výkon rozhodcovského rozhodnutia.“ Takýto záver bol navyše uvedený v správe P. Jenarda o Dohovore z 27. septembra 1968 o súdnej právomoci a o výkone rozhodnutí v občianskych a obchodných veciach [*neoficiálny preklad*] (Ú. v. ES C 59, 1979, s. 1).

poistnej zmluvy škodu, ktorú utrpela, podali regresnú žalobu proti spoločnosti West Tankers na Tribunale di Siracusa (Taliansko) o náhradu sumy, ktorú vyplatili spoločnosti Erg Petroli. Spoločnosť West Tankers vzniesla námietku, ktorá bola založená na existencii rozhodcovskej doložky a smerovala proti právomoci tohto súdu.

77. Keďže sídlo rozhodcovského súdu bolo v Londýne, West Tankers začala pred anglickými súdmi konanie o vydanie „anti-suit injunction“ zakazujúceho Allianz a Generali využiť iné než rozhodcovské konanie, ako aj pokračovať v konaní na Tribunale di Siracusa.

78. Anglické súdy tejto žiadosti vyhovel, no House of Lords sa obrátil na Súdny dvor s otázkou, či má na rozdiel od okolností vo veci, v ktorej bol vyhlásený rozsudok Turner (EU:C:2004:228)³¹, právomoc vydať „anti-suit injunction“, ktorý by bol zlučiteľný s nariadením Brusel I, z dôvodu, že článok 1 ods. 2 písm. d) tohto nariadenia vylučuje rozhodcovské konanie zo svojej pôsobnosti.

79. Súdny dvor začal svoje preskúmanie zistením, že síce ide o konanie v rámci výkonu štátnej moci, no ide o konanie na účel rozhodcovského konania, a teda rozhodol, že „také konanie, ako je konanie vo veci samej, ktoré sa končí prijatím ‚anti-suit injunction‘, nemôže patriť do pôsobnosti nariadenia [Brusel I]“³².

80. Súdny dvor ďalej rozhodol, že „hoci konanie nepatrí do pôsobnosti nariadenia [Brusel I], môže mať následky, ktoré zasahujú do jeho potrebného účinku, čo znamená, že môže zabrániť realizácii cieľov zjednotenia kolíznych pravidiel týkajúcich sa právomoci súdov v občianskych a obchodných veciach, ako aj voľnému pohybu rozsudkov v týchto veciach. Zvlášť je tomu tak v prípade, ak takéto konanie bráni súdu iného členského štátu vykonávať svoje právomoci, ktoré mu zveruje nariadenie [Brusel I]“³³.

81. Súdny dvor preto dospel k záveru, že „predbežná otázka o uplatniteľnosti rozhodcovskej doložky vrátane otázky jej platnosti taktiež patrí do pôsobnosti tohto nariadenia“³⁴.

82. Na tomto základe Súdny dvor odpovedal záporne na otázku House of Lords, keď rozhodol, že konanie začaté pred Tribunale di Siracusa na návrh spoločností Allianz a Generali proti West Tankers patrilo do pôsobnosti nariadenia Brusel I³⁵, a to napriek rozhodcovskej doložke, ktorá zavazovala účastníkov konania. Dodal, že dotknutý „anti-suit injunction“ nerešpektoval právo talianskeho súdu, aby sám určil, či má právomoc rozhodovať v spore, ktorý mu bol predložený³⁶, že teda bol v rozpore so zásadou vzájomnej dôvery medzi súdmi členských štátov a bránil prístupu k spravodlivosti pochádzajúcej od štátnej moci žalobcovi, ktorý považoval rozhodcovskú doložku za neplatnú, neúčinnú alebo nespôsobilú na použitie.³⁷

83. Napokon Súdny dvor rozhodol, že „anti-suit injunction“, o ktorý išlo v uvedenej veci, bol nezlučiteľný s nariadením Brusel I.

84. Na tomto základe sa vnútroštátny súd domnieva, že tak ako „anti-suit injunction“ vydaný štátnym súdom, aj „anti-suit injunction“ vydaný rozhodcovským súdom zasahuje do potrebného účinku nariadenia Brusel I.

31 — Táto vec totiž nijako nesúvisela s rozhodcovským konaním týkajúcim sa „anti-suit injunction“ vydaným anglickými súdmi a týkala sa konania začatého v Španielsku. Súdny dvor rozhodol, že takéto „anti-suit injunctions“ sú nezlučiteľné s nariadením Brusel I.

32 — Rozsudok Allianz a Generali Assicurazioni Generali (EU:C:2009:69, bod 23).

33 — Tamže (bod 24). Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

34 — Tamže (bod 26).

35 — Tamže (body 26 a 27).

36 — Tamže (bod 30).

37 — Tamže (bod 31).

85. Toto tvrdenie je prípustné, pretože vo veci, v ktorej bol vyhlásený rozsudok Allianz a Generali Assicurazioni Generali (EU:C:2009:69), bola pred House of Lords – ako vnútroštátnym súdom – prejednávaná vec, ktorá podľa rozhodnutia Súdneho dvora nepatrila do pôsobnosti nariadenia Brusel I³⁸, t. j. návrh na vydanie „anti-suit injunction“ proti účastníkovi konania, ktorý konal na súde v Taliansku v rozpore s rozhodcovskou doložkou, podľa ktorej bol povinný akýkoľvek spor predložiť na rozhodcovské konanie v Londýne.³⁹ Návrh na uznanie a výkon rozhodcovského rozhodnutia, o ktoré išlo vo veci samej, teda tiež nepatril do pôsobnosti tohto nariadenia.

86. Nariadenie Brusel I sa považovalo za uplatniteľné v uvedenej veci na základe iného konania, t. j. konania pred talianskym súdom, ktorého meritum patrilo – podobne ako konanie, ktoré sa týka začatia prešetrovania činnosti spoločnosti Lietuvos dujos⁴⁰ – do pôsobnosti tohto nariadenia, a najmä jeho článku 5 ods. 3. Keďže v prejednáwanej veci meritom žaloby Ministerstva energetiky je začať prešetrovanie týkajúce sa činností Lietuvos dujos, patrí teda tiež do pôsobnosti nariadenia Brusel I, a presnejšie jeho článku 2.⁴¹

87. V tejto súvislosti nemecká a francúzska vláda a vláda Spojeného kráľovstva, ako aj Švajčiarska konfederácia a Komisia tvrdia, že nariadenie Brusel I nie je uplatniteľné vo veci samej, pretože rozhodcovské konanie je z jeho pôsobnosti vylúčené. Keby to však bolo tak jednoduché, Súdny dvor by nevyhlásil „anti-suit injunction“, o ktorý išlo vo veci Allianz a Generali Assicurazioni Generali (EU:C:2009:69)⁴², za nezlučiteľný s nariadením Brusel I.

88. V tomto zmysle bola situácia House of Lords, ktorému bola predložená vec nepatriaca do pôsobnosti nariadenia Brusel I podobná s prejednávanou situáciou vnútroštátneho súdu, ktorému bol rovnako predložený návrh na uznanie a výkon rozhodcovského rozhodnutia, ktoré bolo tiež vylúčené z pôsobnosti daného nariadenia. Navyše tým, že vnútroštátnemu súdu je zároveň predložená žaloba, na ktorú sa uplatňuje uvedené nariadenie, t. j. žaloba týkajúca sa začatia prešetrovania činností Lietuvos dujos, nachádza sa tento súd v rovnakej pozícii ako Tribunale di Siracusa vo veci, v ktorej bol vyhlásený rozsudok Allianz a Generali Assicurazioni Generali (EU:C:2009:69). V uvedenom rozsudku pritom Súdny dvor rozhodol, že „anti-suit injunction“ je nezlučiteľný s nariadením Brusel I, čo je záver, ktorý vnútroštátny súd považuje za uplatniteľný na konanie vo veci samej. S týmto tvrdením nesúhlasím z dôvodov, ktoré vysvetlím nižšie.

3. Odpoveď na prejudiciálnu otázku

89. Dve skutočnosti ma vedú k tomu, aby som Súdnemu dvoru navrhol odpovedať na túto otázku záporne.

38 — Tamže (bod 23).

39 — Pozri bod 75 týchto návrhov.

40 — Ide o žalobu Ministerstva energetiky podanú 25. marca 2011 na Vilnius apygardos teismas proti Lietuvos dujos, jej generálnemu riaditeľovi, pánovi Valentukevičiusovi, a dvom ďalším členom správnej rady, pánom Golubevovi a Seleznevovi, s cieľom začať konanie týkajúce sa prešetrovania činnosti Lietuvos dujos (§ 2.124 a nasl. litovského občianskeho zákonníka). Tento súd rozhodol, že o tejto veci nemožno rozhodnúť v rozhodcovskom konaní. Pozri body 31, 31 a 38 týchto návrhov.

41 — Pozri bod 57 týchto návrhov.

42 — V tejto súvislosti nesúhlasím s názorom vlády Spojeného kráľovstva, ktorý vyjadřila na pojednávaní a podľa ktorého Súdny dvor rozhodol, že má právomoc rozhodnúť o „anti-suit injunction“, ktorý bol predmetom Allianz a Generali Assicurazioni Generali (EU:C:2009:69), pretože tento príkaz by údajne pri jeho uznaní v Taliansku bránil talianskemu súdu rozhodnúť o svojej vlastnej právomoci, čím by sa odchyľoval od nariadenia Brusel I. „Anti-suit injunction“ a dôsledky jeho nedodržania v Spojenom kráľovstve predstavovali dostatočne závažné skutočnosti na odradenie spoločností Allianz a Generali od pokračovania v konaní v Taliansku. V skutočnosti West Tankers nepotrebovala uznať a vykonať „anti-suit injunction“ v Taliansku. Ako jasne vyplýva z bodov 29 až 31 tohto rozsudku, už len odstrašujúce účinky, ktoré „anti-suit injunction“ vyvolával v Spojenom kráľovstve stačili na to, aby Allianz a Generali vzali späť žaloby, ktoré podali na Tribunale di Siracusa. Vzhľadom na tento vplyv, aký môže mať „anti-suit injunction“ na právomoc talianskeho súdu rozhodnúť o svojej vlastnej právomoci a uplatniteľnosti nariadenia Brusel I dospel Súdny dvor k rozhodnutiu, že „anti-suit injunction“ patrí do pôsobnosti nariadenia.

a) O vylúčení rozhodcovského konania z pôsobnosti nariadenia Brusel I (prepracované znenie)

90. Španielska vláda zastáva názor, že vzhľadom na časové hľadisko by Súdny dvor nemal brať ohľad na nariadenie Brusel I (prepracované znenie) vo svojej odpovedi na tento návrh na začatie prejudiciálneho konania.

91. Hoci sa toto nariadenie bude uplatňovať až od 10. januára 2015, rovnako ako litovská, nemecká a francúzska vláda, Komisia a Švajčiarska konfederácia si myslím, že Súdny dvor by ho mal zohľadniť v prejednávanej veci, pretože základná novinka tohto nariadenia, ktoré tiež stanovuje vylúčenie rozhodcovského konania zo svojej pôsobnosti, nevyplýva ani tak z jeho článkov, ako skôr z jeho odôvodnenia 12, ktoré možno v skutočnosti považovať za určitú formu výkladovej normy s retroaktívnym účinkom, ktorá vysvetľuje, ako sa toto vylúčenie má, a malo vždy vykladať.

92. Skôr než preskúmam rozsah pôsobnosti tohto odôvodnenia 12 je vhodné preskúmať jeho legislatívny vývoj.

93. Článok 73 nariadenia Brusel I stanovuje postup, akým dôjde k reforme tohto nariadenia, t. j. že najneskôr do 1. marca 2007 Komisia predloží Európskemu parlamentu, Rada Európskej únie a Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru správu o jeho uplatňovaní, ku ktorej pripojí návrhy na jeho úpravy.

94. V rámci tohto konania Komisia zadala profesorom Hessovi, Pfeifferovi a Schlosserovi vypracovať správu (tzv. správa Heidelberg) v súvislosti s uplatňovaním nariadenia Brusel I.⁴³ Táto správa bola zverejnená pred vyhlásením rozsudku Allianz a Generali Assicurazioni Generali (EU:C:2009:69).

95. Hoci autori správy Heidelberg pripustili, že nariadenie Brusel I sa nemá vzťahovať na otázky, ktoré sa riadia Newyorským dohovorom z roku 1958, navrhovali niekoľko nových ustanovení, ktoré by umožnili určité zasahovanie uvedeného nariadenia do oblasti rozhodcovských konaní s cieľom odpovedať na otázky týkajúce sa vzťahu medzi týmito dvomi právnymi predpismi, ako napríklad otázka, či sa možno obrátiť na vnútroštátny súd, ktorý vyhlásil rozhodcovskú doložku za neplatnú, alebo či sa možno obrátiť sa na vnútroštátny súd ako podporný súd k rozhodcovskému konaniu.

96. Správa Heidelberg bola zverejnená až potom, ako generálna advokátka Kokott predniesla svoje návrhy vo veci Allianz a Generali Assicurazioni Generali (EU:C:2008:466, body 71 a 73), v ktorých konštatovala, že chýba „mechanizmus zosúladenia právomoci rozhodcovských orgánov s právomocou vnútroštátnych súdov“ a navrhovala, že „riešenie by mohlo priniesť iba zaradenie rozhodcovského konania do pôsobnosti nariadenia [Brusel I]“.

97. Súdny dvor sa stotožnil s analýzou, ktorú predložila generálna advokátka Kokott, keď na viacerých miestach citoval jej návrhy [rozsudok Allianz a Generali Assicurazioni Generali (EU:C:2008:466, body 20, 26 a 29)].

43 — Pozri HESS, B., PFEIFFER, T., SCHLOSSER, P.: *Report on the Application of Regulation Brussels I in the Member States*, dostupná na http://ec.europa.eu/civiljustice/news/docs/study_application_brussels_1_en.pdf.

98. Komentáre odbornej kritiky k tomuto rozsudku pochádzajú najmä z prostredia medzinárodného práva súkromného a rozhodcovského konania, pričom podstata kritiky smeruje proti tomu, že pôsobnosť nariadenia Brusel I sa rozšírila na rozhodcovské konanie takým spôsobom, že môže ohroziť účinnosť tohto konania.⁴⁴

99. K tejto odbornej kritike dodávam, že tento rozsudok súvisí s tromi predchádzajúcimi rozsudkami Súdneho dvora, t. j. rozsudkami Hoffmann (145/86, EU:C:1988:61), Rich (C-190/89, EU:C:1991:319) a Van Uden (C-391/95, EU:C:1998:543).

100. V rozsudku Hoffmann (EU:C:1988:61) išlo o výkon nemeckého rozhodnutia v Holandsku, ktorým sa jednému z manželov ukladá povinnosť platiť výživné druhému manželovi z dôvodu svojich povinností na základe vyživovacej povinnosti vyplývajúcej z manželstva. Pre takéto rozhodnutie sa nevyhnutne vyžadovala existencia manželského vzťahu. Hoge Raad der Nederlanden (Holandsko) položil otázku, či rozdelenie tohto manželského zväzku rozsudkom o rozvode manželstva, ktorý vyhlásil holandský súd, by mohlo viesť ku skončeniu výkonu nemeckého rozhodnutia, a to napriek tomu, že toto nemecké rozhodnutie bolo naďalej vykonateľné v Nemecku, pretože nedošlo k uznaniu rozsudku o rozvode manželstva.

101. Tak rozhodcovské rozhodnutie, ako aj osobný stav fyzických osôb, kam sa zaraďuje manželstvo a jeho rozvod, boli vylúčené z pôsobnosti dohovoru z 27. septembra 1968 o súdnej právomoci a výkone rozhodnutí v občianskych a obchodných veciach (Ú. v. ES L 299, 1972, s. 32, ďalej len „Bruselský dohovor“). Naopak, keďže vyplácanie výživného nie je otázkou osobného stavu, vzťahoval sa naň Bruselský dohovor, v dôsledku čoho boli holandské súdy *a priori* povinné na základe dohovoru uznať a vykonať nemecké rozhodnutie, čo bolo nezmieriteľné s holandským rozsudkom o rozvode manželstva.

102. Súdny dvor rozhodol, že „Bruselský dohovor nebráni tomu, aby súd dožiadaného členského štátu vyvodil v rámci výkonu cudzieho rozhodnutia o vyživovacej povinnosti dôsledky z vnútroštátneho rozsudku o rozvode manželstva“⁴⁵, v dôsledku čoho Hoge Raad der Nederlanden nebol povinný uznať a vykonať nemecké rozhodnutie, ktoré patrilo do pôsobnosti tohto dohovoru.

103. V rozsudku Allianz a Generali Assicurazioni Generali (EU:C:2009:69) – hoci rozhodcovské konanie bolo rovnako, ako osobný stav osôb, vylúčené z pôsobnosti s nariadenia Brusel I – Súdny dvor rozhodol, že anglické súdy nemohli uplatniť svoje vnútroštátne právo v celom rozsahu a vyhlásiť „anti-suit injunctions“ v prospech rozhodcovského konania. Týmto spôsobom obmedzil rozsah, v akom sa rozhodcovské konanie vylučuje z pôsobnosti tohto nariadenia.⁴⁶

104. Rozsudok Rich (EU:C:1991:319) sa týkal zmluvy o kúpe ropy uzavretej medzi švajčiarskou a talianskou spoločnosťou. Táto zmluva sa riadila anglickým právom a obsahovala rozhodcovskú doložku. Keď kupujúci (švajčiarska spoločnosť) uviedla, že došlo k vážnemu zhoršeniu zásielky, predávajúci (talianska spoločnosť) podala na Tribunale di Genova (Taliansko) návrh prijatie rozhodnutia o zbavení talianskej spoločnosti akejkoľvek zodpovednosti.

44 — Pozri najmä BRIGGS, A.: *Civil Jurisdiction and Judgments*. 5th ed. London: Informa, 2009, § 2.40; PEEL, E.: *Arbitration and Anti-Suit Injunctions in the European Union*. In: *Law Quarterly Review*. Vol. 125. 2009, s. 365; DAL, G. A.: L'arrêt „West Tankers“ et l'effet négatif du principe de compétence-compétence. In: *Revue pratique des sociétés*. 2010, s. 22; KESSEDJIAN, C.: Arbitrage et droit européen: une désunion irrémédiable? In: *Recueil Dalloz*. 2009, s. 981; MUIR WATT, H.: Cour de justice des Communautés européennes (grande chambre) – 10 février 2009 – Aff. C-185/07. In: *Revue critique de droit international privé*. Vol. 98, 2009, s. 373; AUDIT, B.: Arrêt Allianz et Generali Assicurazioni Generali, EU:C:2009:69. In: *Journal du Droit International*. 2009, s. 1283; BOLLÉE, S., Allianz SpA et autre c/ West Tankers Inc. In: *Revue de l'arbitrage*. 2009, s. 413.

45 — Rozsudok Hoffmann (EU:C:1988:61, bod 17).

46 — Pozri BRIGGS, A., REES, P.: *Civil Jurisdiction and Judgments*. 5th ed., London: Informa, 2009, § 2.40.

105. Ako bolo v zmluve dohodnuté, švajčiarska spoločnosť začala rozhodcovské konanie v Londýne, na ktorom sa talianska spoločnosť odmietla zúčastniť a vymenovať svojho rozhodcu, čo bránilo vedeniu tohto konania. Švajčiarska spoločnosť sa teda obrátila na anglický súd, aby ako podporný súd rozhodcovského konania vymenoval v mene talianskej spoločnosti jedného rozhodcu.

106. Podobne ako vo veci, v ktorej bol vyhlásený rozsudok Allianz a Generali Assicurazioni Generali (EU:C:2009:69), talianska spoločnosť tvrdila, že skutočný spor medzi účastníkmi konania sa týkal otázky, či sporná zmluva obsahovala alebo neobsahovala rozhodcovskú doložku, že taký spor patril do pôsobnosti Bruselského dohovoru a mal sa teda rozhodovať v Taliansku.

107. Otázkou teda bolo to, či konanie začaté pred anglickými súdmi na vymenovanie rozhodcu patrilo do pôsobnosti Bruselského dohovoru.

108. Súdny dvor rozhodol, že „vylúčením z pôsobnosti [Bruselského] dohovoru oblasti rozhodcovských konaní z dôvodu, že tieto konania sú už predmetom medzinárodných dohovorov [najmä Newyorského dohovoru z roku 1958], sa zmluvné strany snažili o *vylúčenie rozhodcovského konania, ako celej oblasti*, t. j. vrátane konaní začatých pred štátnymi súdmi“.⁴⁷

109. Hoci vymenovanie rozhodcu a konania pred štátnymi súdmi na podporu rozhodcovského konania nepatria do pôsobnosti Newyorského dohovoru z roku 1958, Súdny dvor rozhodol, že „konkrétne pokiaľ ide o vymenovanie rozhodcu vnútroštátnym súdom, treba konštatovať, že ide o štátne opatrenie, ktorým sa má uplatniť rozhodcovské konanie. Také opatrenie teda patrí do oblasti rozhodcovského konania a vzťahuje sa naň vylúčenie podľa článku 1 druhého odseku bodu 4 [Bruselského] dohovoru“.⁴⁸

110. Súdny dvor zamietol tvrdenie talianskej spoločnosti, podľa ktorej sa Bruselský dohovor uplatňoval na spory týkajúce sa existencie alebo platnosti rozhodcovskej doložky, keď rozhodol, že „na rozhodnutie, či určitý spor patrí do rozsahu pôsobnosti dohovoru, je potrebné *vziať do úvahy iba predmet tohto sporu*. Ak je určitý spor na základe svojho predmetu, akým je napríklad určenie rozhodcu, vylúčený z rozsahu pôsobnosti [Bruselského] dohovoru, existencia predbežnej otázky, o ktorej má súd rozhodnúť pre vyriešenie tohto sporu, nemôže nezávisle od znenia tejto otázky odôvodniť uplatnenie [Bruselského] dohovoru.“⁴⁹ Súdny dvor potvrdil tento svoj postoj v rozsudku Van Uden (EU:C:1998:543).⁵⁰

111. Súdny dvor v rozsudku Allianz a Generali Assicurazioni Generali (EU:C:2009:69), namiesto toho, aby určil či je nariadenie Brusel I vo veci samej uplatniteľné, ako to určil vo veciach, v ktorých boli vydané rozsudky Rich (EU:C:1991:319) a Van Uden (EU:C:1998:543), preskúmal predmet konania s ohľadom na iné konanie, a to konanie preložené talianskym súdom.

112. Súdny dvor sa tak odklonil od svojho názoru, ktorý zastával v rozsudku Rich (EU:C:1991:319, body 18 a 26), že treba zohľadniť len predmet konania, o ktorý ide vo veci samej, a že rozhodcovské konanie je ako oblasť celé vylúčené z pôsobnosti nariadenia Brusel I.

47 — Rozsudok Rich (EU:C:1991:319, bod 18).

48 — Tamže (bod 19).

49 — Tamže (bod 26). Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

50 — V tejto veci išlo o rozhodcovské konanie začaté holandskou spoločnosťou proti nemeckej spoločnosti týkajúce sa nezaplatenia určitých faktúr touto nemeckou spoločnosťou. Holandská spoločnosť sa obrátila na holandský súd s návrhom na nariadenie predbežného opatrenia, lebo nemecká spoločnosť nevykádala náležitú starostlivosť na vymenovanie rozhodcov a nezaplatenie faktúr spôsobovalo uvedenej holandskej spoločnosti problémy s platobnou schopnosťou. Navrhovala, aby nemecká spoločnosť bola zaviazaná na zaplatenie sumy, ktorá vyplývala zo štyroch pohľadávok založených na zmluve. Otázkou teda bolo to, či také konanie o nariadení predbežného opatrenia patrilo do pôsobnosti Bruselského dohovoru. Súdny dvor v súlade so zásadou stanovenou v bode 26 rozsudku Rich (EU:C:1991:319) preskúmal predmet sporu, o ktorom rozhodoval vnútroštátny súd rozhodujúci o predbežných opatreniach, a dospel k záveru, že „cieľom predbežných opatrení v zásade nie je vykonať rozhodcovské konanie, no sú prijímané súběžne s takým konaním a sú určené na jeho podporu“ (bod 33).

113. V dôsledku správy Heidelberg, rozsudku Allianz a Generali Assicurazioni Generali (EU:C:2009:69) a komentárom, ku ktorým tento rozsudok viedol, uverejnila Komisia Zelenú knihu o revízii nariadenia Brusel I (ďalej len „zelená kniha“)⁵¹, v ktorej začala verejnú konzultáciu, pričom navrhovala čiastočné vypustenie ustanovení o vylúčení rozhodcovského konania z pôsobnosti tohto nariadenia s cieľom zlepšiť vzťah medzi týmto nariadením a uvedeným konaním.

114. Viaceré členské štáty, ako Francúzska republika, Maďarsko, Rakúska republika, Poľská republika, Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska, ako aj niektoré subjekty pôsobiace v oblasti rozhodcovského konania⁵² vyjadrili proti tomuto názoru námietky, pričom tvrdili, že nariadenie Brusel I sa nemá dotknúť uplatňovania Newyorského dohovoru z roku 1958 a že úplné vylúčenie rozhodcovského konania z pôsobnosti uvedeného nariadenia treba zachovať.

115. Komisia vo svojej dosahovej štúdii k návrhu prepracovaného znenia nariadenia Brusel I⁵³ poukázala na odbornú kritiku, podľa ktorej rozsudok Allianz a Generali Assicurazioni Generali (EU:C:2009:69) umožňoval účastníkom nekonajúcim v dobrej viere vyhnúť sa povinnosti predložiť akýkoľvek spor na rozhodcovské konanie⁵⁴, a uvádzala tri rôzne možnosti⁵⁵.

116. Prvou možnosťou bolo zachovať *status quo*, t. j. vylúčenie rozhodcovského konania z pôsobnosti uvedeného nariadenia, čo by podľa Komisie nevylučovalo riziko zneužitia, ktorému rozsudok Allianz a Generali Assicurazioni Generali (EU:C:2009:69) neumožňoval predísť ani zamedziť.⁵⁶

117. Druhou možnosťou bolo rozšíriť vylúčenie týkajúce sa rozhodcovského konania na akékoľvek konanie súvisiace s rozhodcovským konaním, a najmä „akékoľvek konanie, v ktorom bola spochybnená platnosť rozhodcovskej doložky“.⁵⁷

118. Napokon tretia možnosť spočívala vo zvýšení účinnosti rozhodcovských doložiek stanovením toho, že súd členského štátu má po tom, ako mu bol predložený spor, na ktorý sa vzťahuje rozhodcovská doložka, prerušiť konanie, ak vo veci začal konať rozhodcovský súd alebo súd v sídle rozhodcovského súdu.⁵⁸

51 — Pozri Green Paper on the Review of Council Regulation (EC) N° 44/2001 on Jurisdiction and the Recognition and Enforcement of Judgments in Civil and Commercial Matters [COM(2009) 175 final].

52 — Pozri v tomto zmysle najmä reakcie Association for International Arbitration, Allen and Overy LLP, Barreaux de France, Centre belge d'arbitrage et de médiation, Camera arbitrale di Milano, Chambre de commerce et d'industrie de Paris, Clifford Chance LLP, Comité français de l'arbitrage, Comité national français de la Chambre de commerce Internationale, Deutscher Industrie- und Handelskammertag, Arbitration Committee, International Bar Association, profesora E. Gaillarda, Paris The Home of International Arbitration, Lovells LLP, Club Español del Arbitraje, Sección Española a International Law Association dostupné na internetovej stránke Komisie na adrese http://ec.europa.eu/justice/newsroom/civil/opinion/090630_en.htm.

53 — Impact Assessment, Accompanying document to the Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on jurisdiction and the recognition and enforcement of judgments in civil and commercial matters (Recast), SEC(2010) 1547 v konečnom znení (dostupná len v anglickom jazyku). Zhrnutie dosahovej štúdie je dostupné vo francúzskom jazyku: SEC(2010) 1548 final.

54 — Tamže (s. 35).

55 — Tamže (s. 36 a 37).

56 — Tamže (s. 36 a 38).

57 — Tamže (s. 36 a 37).

58 — Tamže (s. 37).

119. Komisia vo svojom návrhu prepracovaného znenia nariadenia Brusel I (ďalej len „návrh prepracovaného znenia“)⁵⁹ sa rozhodla pre túto poslednú možnosť, pričom zachovala aj svoj návrh uvedený v zelenej knihe o čiastočnom vypustení ustanovení o vylúčení rozhodcovského konania z pôsobnosti uvedeného nariadenia.⁶⁰

120. Litovská vláda a Komisia vo svojich odpovediach na otázky Súdneho dvora pripúšťajú, že návrhy Komisie boli normotvorcom Európskej únie zamietnuté. Európsky parlament svojím uznesením zo 7. septembra 2010 „*dôrazne nesúhlas[il] so zrušením vylúčenia rozhodcovského konania z rozsahu pôsobnosti nariadenia, a to ani s čiastočným*“ a „*domnieva[l] sa, že v článku 1 ods. 2 písm. d) nariadenia by sa malo jasne stanoviť, že nielen rozhodcovské konania, ale aj súdne konania o platnosti alebo rozsahu rozhodcovskej právomoci ako hlavnej, vedľajšej alebo predbežnej otázky sú vylúčené z rozsahu pôsobnosti nariadenia*“.⁶¹

121. Aj Rada namietala proti návrhu Komisie na čiastočné vypustenie ustanovení o vylúčení rozhodcovského konania z pôsobnosti nariadenia Brusel I (prepracované znenie). Svojím oznámením z 1. júna 2012 predseda Rady vyzval Komisiu na prijatie ako univerzálneho kompromisu všeobecných usmernení, ktoré sa nachádzali v prílohe k tomuto oznámeniu.⁶² Podľa týchto usmernení sa mali návrhy Komisie týkajúce sa rozhodcovského konania, ktoré boli uvedené v jej návrhu prepracovaného znenia, zamietnuť.⁶³

122. Znenie uvedeného kompromisu totiž predpokladalo s doplnením nového odôvodnenia, ktorého text sa v súčasnosti nachádza v odôvodnení 12 nariadenia Brusel I (prepracované znenie), ako aj nového ustanovenia, podľa ktorého by daným nariadením „nemalo byť dotknuté uplatňovanie [Newyorského dohovoru z roku 1958]“.⁶⁴

123. Rada schválila toto znenie 8. júna 2012. Po tomto schválení Parlament prijal legislatívne uznesenie, ktorým potvrdil zmeny nariadenia týkajúce sa rozhodcovského konania, ako boli uvedené v dokumente schválenom Radou.⁶⁵

124. V konečnom znení nariadenia Brusel I (prepracované znenie) bolo zachované vylúčenie rozhodcovského konania z jeho pôsobnosti a obsahuje nové odôvodnenie 12, ako aj nový článok 73 ods. 2, podľa ktorého „týmto nariadením nie je dotknuté uplatňovanie Newyorského dohovoru z roku 1958“⁶⁶.

125. Podľa môjho názoru tieto nové ustanovenia, a najmä druhý odsek odôvodnenia 12 spolu s týmto novým článkom 73 ods. 2 zodpovedajú druhej možnosti, ktorú predložila Komisia vo svojej dosahovej štúdii priloženej k návrhu prepracovaného znenia, podľa ktorej sa z pôsobnosti nariadenia malo vylúčiť akékoľvek konanie, v ktorom bola platnosť rozhodcovskej doložky napadnutá.⁶⁷

59 — Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (prepracované znenie) zo 14. decembra 2010 [KOM(2010) 748 v konečnom znení].

60 — Článok 29 ods. 4 návrhu tohto prepracovaného znenia stanovoval, že „ak sa odsúhlasí alebo určí, že miesto rozhodcovského konania bude v členskom štáte, súdy iného členského štátu, pri ktorých sa na základe rozhodcovskej zmluvy namieta absencia právomoci, prerušia konanie, len čo súdy členského štátu, v ktorom sa nachádza miesto rozhodcovského konania, alebo rozhodcovský súd začnú konanie, ktorého predmetom je v základnej alebo predbežnej otázke posúdiť existenciu, platnosť alebo účinok tejto rozhodcovskej zmluvy. ... ak sa potvrdí existencia, platnosť alebo účinok rozhodcovskej zmluvy, konajúci súd odmietne vykonávať svoju právomoc.“ Článok 33 ods. 3 tohto návrhu stanovoval, že „konanie na rozhodcovskom súde [sa] považuje za začaté, ak účastník nominoval rozhodcu alebo ak sa účastník so žiadosťou o zostavenie rozhodcovského súdu obrátil na inštitúciu, orgán alebo súd“.

61 — Uznesenie Európskeho parlamentu zo 7. septembra 2010 o vykonávaní a revízii nariadenia Rady (ES) č. 44/2001 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach [P7_TA(2010)0304, body 9 a 10]. Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

62 — Dokumenty 10609/12 JUSTCIV 209 CODEC 1495 a 10609/12 JUSTCIV 209 CODEC 1495 ADD 1.

63 — Pozri článok 1 ods. 2 písm. d) a článok 29 ods. 4.

64 — Pozri článok 84 ods. 2.

65 — Legislatívne uznesenie Európskeho parlamentu z 20. novembra 2012 o návrhu nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (prepracované znenie) [P7_TA(2012)0412].

66 — Článok 73 ods. 2.

67 — Pozri bod 117 týchto návrhov.

126. Druhý odsek tohto bodu odôvodnenia stanovuje, že „na rozhodnutie vydané súdom členského štátu o tom, či je rozhodcovská zmluva neplatná, neúčinná alebo nespôsobilá na použitie, by sa *nemali uplatňovať ustanovenia o uznaní a výkone uvedené v tomto nariadení bez ohľadu na to, či o tejto otázke súd rozhodol ako o hlavnej alebo predbežnej otázke*“⁶⁸, hoci články nariadenia sa samé osebe nezmenili.

127. Kurzívou zvýraznená časť dokazuje, že predbežné preskúmanie platnosti rozhodcovského rozhodnutia je vylúčené z pôsobnosti nariadenia Brusel I (prepracované znenie), pretože v opačnom prípade by pravidlá uznávania a výkonu rozsudkov boli uplatniteľné na rozhodnutia vnútroštátnych súdov vo veciach platnosti rozhodcovskej doložky.⁶⁹

128. Taký nebol výklad Súdneho dvora v jeho rozsudku Allianz a Generali Assicurazioni Generali (EU:C:2009:69, bod 26)⁷⁰, v ktorom založil svoje rozhodnutie na tom, že na konanie, ktoré Allianz a Generali začali proti West Tankers na Tribunale di Siracusa v rozpore s rozhodcovskou doložkou, sa ako také vzťahovalo nariadenie Brusel I, a to na základe predpokladu, že predbežné preskúmanie platnosti rozhodcovskej doložky *bolo zahrnuté* do pôsobnosti uvedeného nariadenia.

129. Súdny dvor totiž uviedol:

„Ak... na základe predmetu sporu, teda povahy práv, ktoré sú predmetom ochrany v konaní, akým je žaloba o náhradu škody, konanie patrí do pôsobnosti nariadenia [Brusel I], potom *predbežná otázka o uplatniteľnosti rozhodcovskej doložky vrátane otázky jej platnosti taktiež patrí do pôsobnosti tohto nariadenia*. Tento záver je potvrdený bodom 35 správy predloženej pánmi Evrigenis a Kerameus (Ú. v. ES C 298, 1986, s. 1, bod 35) týkajúcej sa pristúpenia Helénskej republiky k [Bruselskému] dohovoru. Táto správa uvádza, že *incidenčné preskúmanie platnosti rozhodcovskej doložky*, o ktoré žiada strana, ktorá namieta v zmysle Bruselského dohovoru medzinárodnú právomoc súdu, na ktorom bola žalovaná, *patrí do právomoci tohto súdu*.“⁷¹

130. V dôsledku toho nesúhlasím s názorom litovskej a nemeckej vlády, ako aj Komisie, podľa ktorého sa toto prepracované znenie nedotýka výkladu poskytnutého Súdny dvorom v bode 24 rozsudku Allianz a Generali Assicurazioni Generali (EU:C:2009:69), s ohľadom na vylúčenie rozhodcovského konania z pôsobnosti tohto nariadenia.

131. Nesúhlasím ani s názorom Komisie, ktorý vyslovila na pojednávaní a podľa ktorého bod 26 tohto rozsudku predstavuje len *obiter dictum*. Práve naopak, ide o rozhodujúci bod uvedeného rozsudku, na základe ktorého Súdny dvor preukázal uplatniteľnosť nariadenia Brusel I, a teda určil hranicu medzi pôsobnosťou tohto nariadenia a oblasťou rozhodcovských konaní.

132. Tento názor Komisie dokážem pochopiť len z pohľadu jej vlastných návrhov, ktoré predložila v oblasti tohto rozlišovania medzi oblasťou rozhodcovského konania a pôsobnosťou nariadenia Brusel I, ktoré však boli úplne zamietnuté Parlamentom a Radou pri prijatí prepracovaného znenia nariadenia Brusel I. Z vyššie opísaného legislatívneho vývoja vyvodzujem, že normotvorca Únie sa usiloval o zmenu úpravy hranice, ktorú Súdny dvor stanovil medzi pôsobnosťou nariadenia Brusel I a oblasťou rozhodcovských konaní.⁷²

68 — Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

69 — To potvrdzuje tretí odsek, podľa ktorého, „ak... súd členského štátu... určí, že rozhodcovská zmluva je neplatná, neúčinná alebo nespôsobilá na použitie, nemalo by to brániť tomu, aby sa *rozsudok súdu vo veci samej* uznal, prípadne vykonal, v súlade s týmto nariadením“. Naopak, rozhodnutie o právomoci (a rozhodcovská doložka) nepatrí do pôsobnosti pravidiel daného nariadenia o uznávaní a výkone.

70 — Pozri bod 81 týchto návrhov.

71 — Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

72 — Pozri v tomto zmysle NUYTS, A.: La refonte du règlement Bruxelles I, 2013, zv. 102, *Revue critique du droit international privé*, s. 1, 15: („z druhého odseku odôvodnenia 12 vyplýva, že odmietnutie právomoci na základe rozhodcovskej doložky je *samo osebe* vylúčené z pôsobnosti nariadenia. Podľa môjho názoru treba preto upustiť od judikatúry zavedenej rozsudkom West Tankers... Zmenu judikatúry West Tankers v tejto otázke treba privítať...“).

133. Z toho vyplýva, že keby sa vec, v ktorej bol vydaný rozsudok Allianz a Generali Assicurazioni Generali (EU:C:2009:69) posudzovala podľa režimu zavedeného nariadením Brusel I (prepracované znenie), Tribunale di Siracusa by v súlade s uvedeným nariadením mohol rozhodovať o merite veci až potom, keď by rozhodol, že rozhodcovská doložka je neplatná, neúčinná alebo nespôsobilá na použitie (čo je možné podľa článku II ods. 3 Newyorského dohovoru z roku 1958).⁷³

134. V takom prípade by „anti-suit injunction“, o ktorý išlo vo veci, v ktorej bol vyhlásený rozsudok Allianz a Generali Assicurazioni Generali (EU:C:2009:69), nebol považovaný za nezlučiteľný s nariadením Brusel I.

135. Podanie žaloby na Tribunale di Siracusa, ktorej meritum patrí do pôsobnosti nariadenia Brusel I (otázka platnosti rozhodcovskej doložky je v takom prípade incidenčnou alebo predbežnou otázkou) by totiž nemalo vplyv na právomoc anglických súdov vydať „anti-suit injunctions“ na podporu rozhodcovského konania, pretože podľa druhého odseku odôvodnenia 12 je predbežné preskúmanie platnosti rozhodcovskej doložky vylúčené z pôsobnosti tohto nariadenia, „bez ohľadu na to, či o tejto otázke [Tribunale di Siracusa] rozhodol ako o hlavnej alebo *predbežnej* otázke“.⁷⁴ Použitie výrazu „predbežná“ jasne preukazuje, že uvedený druhý odsek sa uplatní aj vtedy, keď je súdu členského štátu, akým je Tribunale di Siracusa, predložená v určitom spore žaloba o merite veci, na základe ktorej musí tento súd najskôr preskúmať svoju právomoc, pričom incidenčne alebo predbežne má preskúmať platnosť rozhodcovskej doložky, ktorá bola zmluvne dohodnutá medzi účastníkmi konania.

136. Ako spresňuje tretí odsek uvedeného bodu odôvodnenia, uznané a vykonané môže byť len „rozhodnutie vo veci samej“.⁷⁵ Povedať, že vzhľadom na možnosť, či už pravdepodobnú alebo nepravdepodobnú, že z dôvodu rozhodnutia Tribunale di Siracusa vo veci samej by nemohli anglické sudy vyhlásiť „anti-suit injunction“ na podporu rozhodcovského konania, by však konkrétne znamenalo zachovanie účinkov rozsudku Allianz a Generali Assicurazioni Generali (EU:C:2009:69), ktoré normotvorca Únie chcel vylúčiť pri prijatí prepracovaného znenia.

73 — Pozri Uznesenie Európskeho parlamentu zo 7. septembra 2010 o vykonávaní a revízii nariadenia Rady (ES) č. 44/2001 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach [P7_TA(2010)0304, odôvodnenie M], podľa ktorého „rôzne vnútroštátne procedurálne nástroje vyvinuté na ochranu právomoci pre rozhodcovské konania (súdne zákazy viesť konanie v tej istej veci na inom súde, pokiaľ sa neporušuje zásada voľného pohybu osôb a dodržiavajú sa základné práva, vyhlásenie o platnosti rozhodcovskej doložky, uznanie odškodného za porušenie rozhodcovskej doložky, negatívny dosah tzv. zásady Kompetenz-Kompetenz atď.) musia byť aj naďalej k dispozícii a... dosah týchto postupov a z nich vyplývajúce rozhodnutia súdov v ostatných členských štátoch musia byť ponechané na právne predpisy týchto členských štátov, ako to bolo pred vynesením rozsudku vo veci West Tankers“.

74 — Kurzívou zvýraznil generálny advokát. V tomto zmysle sa riešenie na základe odôvodnenia 12 líši od toho, ktoré bolo uvedené v rozsudku Gothaer Allgemeine Versicherung a i. (C-456/11, EU:C:2012:719, point 41), v ktorom Súdny dvor uviedol, že „rozhodnutie, ktorým súd členského štátu odmietol svoju právomoc na základe doložky o voľbe právomoci z dôvodu, že táto doložka je platná, zaväzuje sudy ostatných členských štátov, čo sa týka tak rozhodnutia o nedostatku právomoci tohto súdu, ktoré je obsiahnuté vo výroku rozhodnutia, ako aj konštatovania platnosti tejto doložky, ktoré je obsiahnuté v odôvodnení tohto rozhodnutia predstavujúceho nevyhnutnú podporu uvedeného výroku“. V tejto veci totiž nebola sporná rozhodcovská doložka, ale doložka o voľbe právomoci, ktorá na rozdiel od rozhodcovskej doložky patrí do pôsobnosti nariadenia Brusel I (pozri bod 23) a dohovoru o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach podpísaného 30. októbra 2007, ktorý bol v mene Únie schválený rozhodnutím Rady 2009/430/ES z 27. novembra 2008 (Ú. v. EÚ L 147, 2009, s. 1) a uplatniteľný na uvedenú vec (článok 23). Naopak, z druhého odseku odôvodnenia 12 nariadenia Brusel I (prepracované znenie) vyplýva, že ak rozhodnutie súdu členského štátu, podľa ktorého je rozhodcovská zmluva neplatná, neúčinná alebo nespôsobilá na použitie, má byť uznané a vykonané pred súdom iného členského štátu, toto rozhodnutie nemôže byť uznané ani vykonané na základe nariadenia Brusel I. Pozri v tom zmysle Cour d'appel de Paris Právne oddelenie Ministerstva spravodlivosti Irackej republiky v. Sociétés Fincantieri Cantieri Navali Italiani, dostupné na internetovej stránke Legifrance na adrese <http://www.legifrance.gouv.fr/affichJuriJudi.do?oldAction=rechJuriJudi&idTexte=JURITEXT000006951261&fastReqId=65424442&fastPos=9>.

75 — Z toho vyplýva, že v prípade, že rozhodnutie súdu členského štátu, podľa ktorého je rozhodcovská zmluva neplatná, neúčinná alebo nespôsobilá na použitie, má byť uznané a vykonané pred súdom iného členského štátu, toto rozhodnutie nemôže byť uznané ani vykonané na základe nariadenia Brusel I. Keďže vo všeobecnosti je rozhodcovské konanie rýchlejšie než konanie na štátnom súde, je pravdepodobné, že dožiadaný súd by už uznal a vykonal rozhodcovské rozhodnutie vo veci samej v rovnakom spore. V takom prípade by dožiadaný súd nebol už povinný uznať a vykonať rozhodnutie štátneho súdu, pretože rozhodcovské rozhodnutie by už malo právnu silu rozhodnutej veci [pozri v tomto zmysle článok 45 ods. 1 písm. c) nariadenia Brusel I (prepracované znenie), podľa ktorého „... uznanie rozsudku sa... zamietne: ... c) ak je rozsudok nezlučiteľný s rozsudkom vydaným medzi rovnakými účastníkmi v dožiadanom členskom štáte...“].

137. Záver, podľa ktorého sú „anti-suit injunctions“ na podporu rozhodcovských konaní povolené na základe nariadenia Brusel I (prepracované znenie) je podporený aj štvrtým odsekom toho istého odôvodnenia, ktorý stanovuje, že „toto nariadenie by sa nemalo uplatňovať na žiadnu žalobu alebo vedľajšie konanie súvisiace najmä s... vedením rozhodcovského konania alebo akýmkoľvek iným aspektom takéhoto konania, ani... uznania alebo výkonu rozhodcovského rozhodnutia“⁷⁶.

138. Tento odsek vylučuje nielen uznanie a výkon rozhodcovských rozhodnutí z pôsobnosti uvedeného nariadenia, čo nepochybne vylučuje túto vec z jeho pôsobnosti, ale vylučuje aj všetky vedľajšie návrhy, čo podľa mňa zahŕňa „anti-suit injunctions“ vydané štátnymi súdmi pri plnení ich úlohy podporného súdu rozhodcovského konania.

139. Z tohto dôvodu pripomínam, že vo veci, v ktorej bol vydaný rozsudok Allianz a Generali Assicurazioni Generali (EU:C:2009:69) bol House of Lords predložený návrh na vydanie „anti-suit injunction“ ako na podporný súd, čo vyplývalo zo skutočnosti, že účastníci konania si určili miesto svojho rozhodcovského konania na území patriacom pod jeho právomoc.

140. Keďže „anti-suit injunction“ je súčasťou opatrení, ktoré môže súd v sídle rozhodcovského súdu nariadiť na podporu rozhodcovského konania s cieľom zabezpečiť riadny priebeh tohto konania, a predstavuje v tomto zmysle „vedľajšie konanie súvisiace najmä s... vedením rozhodcovského konania“, zákaz jeho vydania už nemožno odôvodniť na základe nariadenia Brusel I (prepracované znenie).

141. Z týchto dôvodov sa domnievam, že prepracované znenie sa vrátilo k výkladu týkajúcom sa vylúčenia rozhodcovského konania z uplatňovania nariadenia Brusel I, ako bol uvedený v rozsudku Rich (EU:C:1991:319, bod 18), podľa ktorého „zmluvné strany sa snažili o *vylúčenie rozhodcovského konania, ako celej oblasti*“⁷⁷. V dôsledku toho nariadenie Brusel I nie je uplatniteľné na spor vo veci samej.

142. Toto riešenie nijako neporušuje potrebný účinok nariadenia Brusel I, pretože nebráni vnútroštátnemu súdu, aby „sám urč[il] v zmysle pravidiel, ktoré sa naň vzťahujú, či má právomoc vyriešiť spor, ktorý sa mu predložil“⁷⁸. Naopak, odsek 1 písm. a) a c) článku V Newyorského dohovoru z roku 1958 mu dávajú popri odseku 2 písm. a) toho istého článku, ktorý mu umožňuje preskúmať podľa svojho vlastného práva, či o spore môže rozhodovať rozhodcovský súd v rozhodcovskom konaní, možnosť preskúmať aj právomoc rozhodcovského súdu.

143. V tejto súvislosti opakujem, ako tvrdia francúzska vláda a Komisia, že vnútroštátny súd odkazuje na litovské právo, podľa ktorého otázka týkajúca sa začatia prešetrovania činností právnickej osoby nemôže byť predmetom rozhodcovského konania. Vnútroštátny súd teda mohol odmietnuť uznať a vykonať rozhodcovské rozhodnutie na základe článku V ods. 2 písm. a), a to samozrejme aj bez toho, aby položil prejudiciálnu otázku.

144. Takže „žalobc[ovi], ktorý... považuje [rozhodcovskú doložku] za neplatnú, neúčinnú alebo nespôsobilú na použitie, by sa [ne]uzavrel prístup na [štátny] súd“⁷⁹.

76 — Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

77 — Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

78 — Rozsudok Allianz a Generali Assicurazioni Generali (EU:C:2009:69, bod 29).

79 — Rozsudok Allianz a Generali Assicurazioni Generali (EU:C:2009:69, bod 31).

145. Na doplnenie by som chcel poznamenať, že toto vysvetlenie vylúčenia rozhodcovského konania v nariadení Brusel I (prepracované znenie) je súčasťou úsilia o predchádzanie taktikám zdržiavania tých účastníkov konania, ktorí v rozpore so svojimi zmluvnými záväzkami začnú konanie pred súdom členského štátu, ktorý je zjavne nepríslušný, t. j. taktikám, ktoré boli predmetom sporov vo veciach, v ktorých boli vyhlásené rozsudky Gasser (C-116/02, EU:C:2003:657)⁸⁰, Turner (EU:C:2004:228)⁸¹, ako aj Allianz a Generali Assicurazioni Generali (EU:C:2009:69).

146. Nariadením Brusel I (prepracované znenie) sa teda zaviedol nový článok 31 ods. 2, podľa ktorého „ak začne konať súd členského štátu, ktorý má výlučnú právomoc na základe dohody uvedenej v článku 25, akýkoľvek súd iného členského štátu preruší konanie dovtedy, kým súd konajúci na základe dohody nevyhlási, že nemá právomoc podľa tejto dohody“. Podľa odseku 3 tohto článku „keď súd zvolený v dohode potvrdí svoju právomoc v súlade s dohodou, súd iného členského štátu odmietne vykonávať svoju právomoc v prospech tohto súdu“.

147. Ako stanovuje odôvodnenie 22 uvedeného nariadenia⁸², tieto nové ustanovenia už neumožnia riešenie, aké bolo prijaté Súdnym dvorom v rozsudku Gasser (EU:C:2003:657), v ktorom rozhodol, že súd, ktorý rozhoduje ako druhý, hoci je ako jediný príslušný podľa doložky o voľbe právomoci, nemôže odchyľkou od pravidiel prekážky začatého konania, rozhodnúť v spore skôr, než súd rozhodujúci ako prvý o sebe vyhlási, že je nepríslušný.

148. Odpoveďou nariadenia Brusel I (prepracované znenie) na taktiku zdržiavania, ktorej cieľom je obísť doložku o voľbe právomoci, je uprednostniť súd uvedený v dohode o výlučnej právomoci, aj keby konanie začaté na tomto súde bolo začaté až ako na druhom v poradí. Z toho vyplýva, že rozhodcovské súdy a súdy členských štátov, ktoré sa nachádzajú v postavení podporných súdov rozhodcovského konania, môžu prijímať potrebné opatrenia na zabezpečenie účinnosti rozhodcovského konania bez toho, aby tomu bránilo nariadenie Brusel I.

149. Pokiaľ ide o porušenie rozhodcovskej doložky, riešením vyplývajúcim z uvedeného nariadenia je úplne vylúčiť rozhodcovské konanie z jeho pôsobnosti v tom zmysle, aby predbežné preskúmanie platnosti tejto doložky nepatrilo do pôsobnosti uvedeného nariadenia, a odkázať účastníkov konania na rozhodcovské konanie.

80 — V tomto rozsudku Súdny dvor vychádzal z „dôvery, ktorú zmluvné štáty navzájom priznávajú ich súdnym systémom“, na ktorej sa zakladal Bruselský dohovor, ako aj „právnej istote“ (bod 72), pričom odmietol, že by „neprimeraná“ (bod 73) dĺžka súdneho konania v štáte, v ktorom bol spor predložený súdu ako prvému, mohla mať akýkoľvek vplyv na uplatňovanie tohto dohovoru a zamietol tvrdenie založené na „zdržiavacom postupe účastníkov, ktorí majú snahu o zdržanie rozhodnutia vo veci samej začatím konania pred súdom, o ktorom vedia, že je nepríslušný vzhľadom na existenciu doložky o voľbe právomoci“ (bod 53). Pokiaľ ide o odbornú kritiku tohto rozsudku a riziko „forum shopping“ pred nepríslušnými súdmi, ktoré praktizujú účastníci nekonajúci v dobrej viere, pozri FRANZOSI, M.: Worldwide patent litigation and the Italian torpedo. In: *European Intellectual Property Review*. 1997, vol. 7, s. 382, 385; VÉRON, P.: ECJ Restores Torpedo Power. In: *International Review of Intellectual Property and Competition Law*. 2004, vol. 35, s. 638, 638 a 639; MUIR WATT, H.: Erich Gasser GmbH c. MISAT Srl. In: *Revue critique de droit international privé*. 2004, vol. 93, s. 444, 463.

81 — Pokiaľ ide o odbornú kritiku tohto rozsudku, ktorý ešte umocňuje možnosti ponúkané Bruselským dohovorom (alebo nariadením Brusel I, ktoré ho nahradilo) osobám podliehajúcim súdnej právomoci, ktoré nepostupujú v dobrej viere, brániť rýchlemu a spravodlivému riešeniu sporov, pozri lord MANCE: Exclusive Jurisdiction Agreements and European Ideals. In: *Law Quarterly Review*. 2004, vol. 120, s. 357; FENTIMAN, R.: Access to Justice and Parallel Proceedings in Europe. In: *Cambridge Law Journal*. 2004, vol. 63, s. 312; ROMANO, G. P.: Le principe de sécurité juridique à l'épreuve des arrêts Gasser et Owusu. In: *Cahiers de droit européen*. 2008, s. 175, 209 a 210.

82 — „Avšak s cieľom zvýšiť účinnosť dohôd o výlučnej voľbe súdu a zabráňovať nekalému taktizovaniu v súdnom konaní je potrebné vytvoriť výnimku zo všeobecného pravidla týkajúceho sa prekážky začatej veci, aby sa vyhovujúcim spôsobom riešila osobitná situácia, keď môže dôjsť k súbežným konaniam. Ide o situáciu, keď sa konanie začalo na súde, ktorý nebol zvolený v dohode o výlučnej voľbe súdu, a následne sa začalo konanie na zvolenom súde v tej istej veci a medzi tými istými účastníkmi. V *takom prípade by mal byť súd, ktorý začal konanie ako prvý, prerušiť konanie hneď potom, ako začal konať zvolený súd, a to až dovtedy, kým tento druhý súd nevyhlási, že právomoc podľa dohody o výlučnej voľbe súdu nemá*. Cieľom je zaručiť, aby sa v takejto situácii poskytla zvolenému súde prednosť v rozhodovaní o platnosti dohody a o rozsahu jej uplatniteľnosti na spor, o ktorom koná. Zvolený súd by mal mať možnosť konať bez ohľadu na to, či súd, ktorý nebol zvolený, už o prerušení konania rozhodol.“ Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

150. Odôvodnenie 12 nariadenia Brusel I (prepracované znenie) totiž skoro doslovne preberá znenie článku II ods. 3 Newyorského dohovoru z roku 1958, pričom vo svojom prvom odseku stanovuje, že „žiadne ustanovenie tohto nariadenia by nemalo brániť súdom členského štátu, ktoré začali konať vo veci, v ktorej účastníci uzavreli rozhodcovskú zmluvu, aby v súlade so svojim vnútroštátnym právnym poriadkom odkázali účastníkov na rozhodcovské konanie, prerušili alebo zastavili konanie alebo preskúmali, či je rozhodcovská zmluva neplatná, neúčinná alebo nespôsobilá na použitie“.

151. Ako uvádza francúzska vláda vo svojej písomnej odpovedi na otázky Súdneho dvora, tento odsek odôvodnenia 12 znamená, že ak rozhodcovská doložka nie je *zjavne* neplatná alebo neuplatniteľná, účastníci konania musia byť povinní ju dodržiavať, a teda musia byť odkázaní na rozhodcovský súd, ktorý rozhodne o svojej vlastnej právomoci⁸³, pričom si uvedomujú, že štátny súd bude mať príležitosť preskúmať platnosť tejto doložky v rámci konania o uznaní a vykonaní rozhodcovského rozhodnutia⁸⁴.

152. Tento postoj je úplne v súlade s článkom II ods. 3 Newyorského dohovoru z roku 1958, podľa ktorého „súd Zmluvného štátu, u ktorého sa podala žaloba v záležitosti, o ktorej strany uzavreli [rozhodcovskú] dohodu..., odkáže strany na rozhodcovské konanie...“. Toto odkázanie strán je „záväzné a nemôže spočívať na voľnej úvahe vnútroštátnych súdov“⁸⁵, okrem prípadov, keď je rozhodcovská doložka „neplatná, neúčinná alebo nespôsobilá na použitie“.

b) Rozhodcovské súdy nemôžu byť viazané zásadou vzájomnej dôvery, ktorá je stanovená v nariadení Brusel I

153. Aj keby Súdny dvor rozhodol, že nezoberie do úvahy nariadenie Brusel I (prepracované znenie) alebo nebude súhlasiť s výkladom, ktorý som navrhol, domnievam sa, že riešenie uvedené v rozsudku Allianz a Generali Assicurazioni Generali (EU:C:2009:69) nemožno uplatniť na „anti-suit injunctions“ vydané rozhodcovskými súdmi, ktorých uznanie a výkon patrí do pôsobnosti Newyorského dohovoru z roku 1958. Toto riešenie sa teda obmedzuje len na prípady, keď je „anti-suit injunction“ vydaný súdom členského štátu proti konaniu, ktoré prebieha na súde iného členského štátu.

154. Ako uvádza Gazprom, francúzska vláda a vláda Spojeného kráľovstva, ako aj Švajčiarska konfederácia a Komisia, rozhodcovský súd, ktorý túto vec prejednáva, nepodlieha nariadeniu Brusel I a nie je ním viazaný ani zásadou vzájomnej dôvery medzi súdmi členských štátov. Rozhodnutia tohto súdu nie sú navyše predmetom uznania ani výkonu v súlade s ustanoveniami daného nariadenia.⁸⁶

83 — V tomto zmysle mám na mysli právo platné vo Francúzsku, ktoré je jednou z priekopníckych krajín v oblasti rozhodcovských konaní, z ktorého vyplýva, že ak sa spor, na ktorý sa vzťahuje rozhodcovská doložka, predloží francúzskemu súdu, tento súd sa vyhlási za *neprislušný*, okrem prípadov, ak konanie nebolo ešte predložené rozhodcovskému súdu alebo ak je rozhodcovská doložka zjavne neplatná alebo zjavne neuplatniteľná [články 1448 a 1506-A code de procédure civile (občianskeho súdneho poriadku)]. Pozri v tomto zmysle GAILLARD, E., LAPASSE, P.: Le nouveau droit français de l'arbitrage interne et international. In: *Recueil Dalloz*. 2011, vol. 3, s. 175 až 192.

84 — Pozri článok V ods. 1 písm. a) a c) Newyorského dohovoru.

85 — Príručka Komisie OSN pre medzinárodné obchodné právo (UNCITRAL) k dohovoru o uznaní a výkone cudzích rozhodcovských rozhodnutí (New York, 1958): abstrakt, príručka k článku II ods. 61 (UNGA A/CN.9/814/Add.2), dostupný na internetovej stránke <http://www.newyorkconvention1958.org/pdf/II-English-140211.pdf>.

Najvyšší súdny orgán systému Spojených národov v oblasti medzinárodného obchodného práva UNCITRAL vypracuje moderné, spravodlivé a harmonizované pravidlá o obchodných transakciách, a to aj Newyorský dohovor z roku 1958.

86 — Napokon, predmetom uznania a výkonu nie sú ani rozhodnutia členských štátov priznávajúcich vykonateľnosť rozhodcovskému rozhodnutiu, pretože nie sú rozhodnutiami v zmysle článku 32 nariadenia Brusel I. Súdny dvor vo svojom rozsudku Gothaer Allgemeine Versicherung a i. (EU:C:2012:719, body 23 a 24) síce rozhodol, že „pojmem ‚rozsudok‘ zahŕňa ‚každé‘ rozhodnutie súdu členského štátu bez toho, aby sa rozlišovalo v závislosti od obsahu... rozhodnuti[a]“. Ako však uviedli nemecká a francúzska vláda, ako aj vláda Spojeného kráľovstva na pojednávaní, nemôže existovať rozhodnutie o výkone rozhodnutia o výkone rozhodnutia. Keďže preskúmanie zo strany súdu vykonávajúce rozhodnutie určitého rozhodnutia v rámci režimu nariadenia Brusel I je užšie než podľa režimu vyplývajúceho z Newyorského dohovoru z roku 1958, keby sa umožnilo rozhodnutiam o výkone rozhodcovského rozhodnutia byť uznané a vykonané v súlade s ustanoveniami tohto nariadenia, v skutočnosti by to odňalo súdom členských štátov právo, ktoré im priznáva daný dohovor, a to aby samé preskúmali rozhodcovské rozhodnutie na základe kritérií stanovených v článku V uvedeného dohovoru.

155. Okrem toho, čo iné môže spraviť rozhodcovský súd, keď dospeje k záveru, že rozhodcovská doložka, z ktorej vyplýva jeho právomoc, bola porušená niektorou zo strán, než uložiť tejto strane povinnosť riadiť sa touto doložkou a predložiť rozhodcovskému súdu všetky návrhy, na ktoré sa táto doložka vzťahuje? „Anti-suit injunction“ je teda jediným účinným prostriedkom, ktorý rozhodcovský súd má na to, aby vyhovel tej strane, ktorá tvrdí, že rozhodcovskú doložku porušila jej zmluvná protistrana.⁸⁷

156. Platí to tým viac v prejednávanej veci, v ktorej, ako uvádza rozhodcovský súd „Ministerstvo energetiky nenamieta právomoc rozhodcovského súdu nariadiť vykonávacie opatrenie, ak sa domnieva, že Ministerstvo energetiky porušilo rozhodcovskú doložku uvedenú v zmluve o prevode akcií. Na základe toho dospel rozhodcovský súd k záveru, že má právomoc, aby ministerstvu uložil zákaz podať na Vilniaus apygardos teismas žalobu, ktorá by mohla mať vplyv na práva akcionárov, ktorých sa uvedená zmluva týka“.⁸⁸

157. V dôsledku toho Súdnemu dvoru navrhujem, aby na prvú prejudiciálnu otázku odpovedal záporne. Podľa môjho názoru uznávanie a výkon rozhodcovského rozhodnutia, o ktoré ide vo veci samej, patrí výlučne do pôsobnosti Newyorského dohovoru z roku 1958.

C – O druhej otázke

158. Keďže druhá otázka vnútroštátneho súdu bola položená len v prípade kladnej odpovede na prvú otázku, nie je potrebné na ňu odpovedať.

159. Navyše, ako uviedla francúzska vláda, predpokladá sa v nej situácia, v ktorej na rozdiel od skutkových okolností vo veci samej bol „anti-suit injunction“ uložený v konaní prejednávanom pred súdom iného členského štátu, než pred súdom Litovskej republiky. V dôsledku toho má hypotetický charakter a podľa ustálenej judikatúry sa musí vyhlásiť za neprípustnú.⁸⁹

D – O tretej otázke

160. Ak by Súdny dvor rozhodol, že nariadenie Brusel I nie je uplatniteľné v predmetnom prípade a že v každom prípade „anti-suit injunction“ vydaný rozhodcovským súdom nebol v rozpore s týmto nariadením, bude potrebné odpovedať na tretiu otázku.

161. Vnútroštátny súd sa svojou treťou otázkou pýta, či môže v snahe zaručiť prednosť práva Európskej únie a úplnú účinnosť nariadenia Brusel I odmietnuť uznať rozhodcovské rozhodnutie, ak takéto rozhodnutie obmedzuje právo vnútroštátneho súdu rozhodnúť o svojej vlastnej právomoci a oprávneniach vo veci, ktorá patrí do pôsobnosti tohto nariadenia.

87 — Myslím si, že je v súlade s nariadením Brusel I, ak rozhodcovský súd alebo štátny súd môže na návrh poškodenej strany a v rozsahu, v akom toto právo uplatniteľné na rozhodcovskú doložku umožňuje, zaviazat tú stranu, ktorá začala konanie pred štátnymi súdmi v rozpore s touto doložkou, nahradiť škodu v takej výške, na akú by prípadne tieto súdy poškodenú stranu zaviazali. Tak tomu bolo napríklad v anglickom práve vo veci: Mantovani v Carapelli SpA [1980] 1 Lloyd's Rep 375 (CA). *Mutatis mutandis* to platí v prípade porušenia doložky o voľbe právomoci: Union Discount Co v Zwoller [2001] EWCA Civ 1755, [2002] 1 WLR 1517; Donohue v Armco Inc [2001] UKHL 64, [2002] 1 Lloyd's Rep 425. Pozri v tomto zmysle uznesenie Európskeho parlamentu zo 7. septembra 2010 o vykonávaní a revízii nariadenia Rady (ES) č. 44/2001 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach [P7_TA(2010)0304, odôvodnenie M].

88 — Rozhodcovské rozhodnutie, bod 266: „The Tribunal notes that Respondent does not challenge the Tribunal's power to order specific performance if it finds that Respondent has breached the arbitration clause in the [Shareholders Agreement]. As a consequence, the Tribunal finds that it has jurisdiction to order the Ministry not to bring a request before the Lithuanian Court that could affect the rights of the shareholders under the [Shareholders Agreement]“.

89 — Pozri rozsudky PreussenElektra (C-379/98, EU:C:2001:160, bod 39), Owusu (EU:C:2005:120, bod 50), Régie Networks (C-333/07, EU:C:2008:764, bod 46), Melki a Abdeli (C-188/10 a C-189/10, EU:C:2010:363, bod 27), Unió de Pagesos de Catalunya (C-197/10, EU:C:2011:590, bod 17), ako aj Radu (C-396/11, EU:C:2013:39, bod 22).

162. Pripomínam, že ako som uviedol v bode 45 týchto návrhov, vnútroštátnemu súdu bol predložený kasačný opravný prostriedok proti rozhodnutiu Lietuvos apeliacinis teismas, pričom v tomto rozhodnutí uvedený súd potvrdil rozhodnutie Vilniaus apygardos teismas o začatí prešetrovania činností Lietuvos dujos. Pripomínam, že v mojich úvodných pripomienkach som vychádzal z predpokladu, že podanie na Vilniaus apygardos teismas sa správne zakladalo na nariadení Brusel I.⁹⁰

163. Tretiu prejudiciálnu otázku treba preto chápať v tom zmysle, že vnútroštátny súd sa pýta, či má pojem verejný poriadok zakotvený v článku V ods. 2 písm. b) Newyorského dohovoru z roku 1958⁹¹ vykladať v tom zmysle, že vnútroštátny súd nemá uznať a vykonať rozhodcovské rozhodnutie obsahujúce „anti-suit injunction“, keďže toto rozhodnutie obmedzuje – ako vnútroštátny súd uvádza na strane 10 návrhu na začatie prejudiciálneho konania – právo daného súdu rozhodnúť o svojej vlastnej právomoci.

164. Pred pristúpením k tejto analýze pripomínam, ako uvádzajú francúzska vláda a Komisia, že vnútroštátny súd sa nemusel s cieľom odmietnuť uznať a vykonať rozhodcovské rozhodnutie odvolať na pojem verejný poriadok na základe Newyorského dohovoru z roku 1958.

165. Ako uvádza sám vnútroštátny súd na strane 9 svojho návrhu na začatie prejudiciálneho konania, oblasť prešetrovania činností právnickej osoby nespadá do právomoci rozhodcovských súdov. Z toho vyplýva, ako už rozhodol Lietuvos apeliacinis teismas,⁹² že uznanie a výkon predmetného rozhodcovského rozsudku bolo možné odmietnuť na základe článku V ods. 2 písm. a) Newyorského dohovoru z roku 1958.⁹³

1. Pojem verejný poriadok

166. Podľa článku V ods. 2 písm. b) Newyorského dohovoru z roku 1958 uznanie a výkon rozhodcovského rozhodnutia možno tiež odoprieť, ak „kompetentný orgán krajiny, kde sa žiada o uznanie a výkon, zistí: ... že uznanie alebo výkon rozhodnutia by boli v rozpore s verejným poriadkom tejto krajiny“.

167. Keďže pojem verejný poriadok nie je v tomto dohovore definovaný, jeho určenie prináleží zmluvným štátom. Ako uviedla UNCITRAL vo svojej príručke k uvedenému dohovoru, tento pojem sa vo všeobecnosti definuje reštriktívne ako „poistka bezpečnosti, ktorá sa má použiť za výnimočných okolností, keby nebolo možné podľa právneho poriadku uznať a vykonať rozhodcovské rozhodnutie bez toho, aby sa muselo upustiť od samotných základov, na ktorých tento poriadok spočíva“.⁹⁴ Samotná

90 — Pozri bod 57 týchto návrhov.

91 —

„Uznanie a výkon rozhodcovského rozhodnutia môžu byť tiež odopreté, ak kompetentný orgán krajiny, kde sa žiada o uznanie a výkon, zistí: ... b) že uznanie alebo výkon rozhodnutia by boli v rozpore s verejným poriadkom tejto krajiny.“

92 — Pozri body 41 až 43 týchto návrhov.

93 — „Uznanie a výkon rozhodcovského rozhodnutia môžu byť tiež odopreté, ak kompetentný orgán krajiny, kde sa žiada o uznanie a výkon, zistí: a) že predmet sporu nemôže byť predmetom rozhodcovského konania podľa práva tejto krajiny...“ Pozri body 59 až 61 týchto návrhov.

94 — Preložený generálnym advokátom z originálneho anglického znenia príručky UNCITRAL k dohovoru o uznaní a výkone cudzích rozhodcovských rozhodnutí (New York, 1958): abstrakt, príručka k článku V ods. 2 písm. b) bod 4: („a safety valve to be used in those exceptional circumstances when it would be impossible for a legal system to recognize an award and enforce it without abandoning the very fundaments on which it is based“), dostupnej na internetovej stránke <http://www.newyorkconvention1958.org/index.php?vl=cmspage&pageid=11&provision=304>.

táto príručka odkazuje na definíciu verejného poriadku, ako ho stanovil United States Court of Appeals, Second Circuit, podľa ktorého „výkon cudzieho rozhodcovského rozhodnutia možno odmietnuť na základe verejného poriadku len vtedy, keby výkon v krajine *lex fori* porušoval tie najzákladnejšie pojmy morálky a spravodlivosti“.⁹⁵

168. Súdny dvor tiež definuje pojem verejný poriadok reštriktívne. Napríklad podľa Cour d'appel de Paris, ktorému je zverená úloha uznania a výkonu cudzích rozhodcovských rozhodnutí vo Francúzsku „francúzsky koncept medzinárodného verejného poriadku zahŕňa všetky pravidlá a hodnoty, ktoré francúzsky právny poriadok nemôže opomínať, a to ani v situáciách medzinárodnej povahy“.⁹⁶

169. V rovnakom duchu nemecké súdy rozhodli, že rozhodcovské rozhodnutie porušuje verejný poriadok vtedy, keď „porušuje právnu normu, ktorá vplýva na základy verejného a ekonomického života v Nemecku, alebo vtedy, keď je toto rozhodnutie v nezmieriteľnom rozpore s nemeckým vnímaním spravodlivosti“.⁹⁷

170. Aj anglické súdy rozhodli, že pojem verejný poriadok zahŕňa prípady, keď „výkon rozhodnutia by zjavne zasahoval do verejného blaha alebo by bol jeho výkon pravdepodobne neprístojný z pohľadu obyvateľa, ktorý je primerane rozumný a riadne informovaný a v ktorého záujme sa štátna moc vykonáva“.⁹⁸

171. Súdny dvor vykladá rovnakým spôsobom pojem verejný poriadok v oblasti uznávania a výkonu rozhodnutí v rámci článku 34 ods. 1 nariadenia Brusel I.⁹⁹

95 — Preložený generálnym advokátom z originálneho znenia v anglickom jazyku rozsudku Parsons & Whittemore Overseas v Société Générale de l'Industrie du Papier (RAKTA) 508 F.2d 969, 974 (1974): („Enforcement of foreign arbitral awards may be denied on [the basis of public policy] only where enforcement would violate the forum state's most basic notions of morality and justice“). Táto definícia verejného poriadku bola prijatá súdmi viacerých zmluvných štátov: voir *BCB Holdings Limited and The Belize Bank Limited v The Attorney General of Belize* [2013] CCJ 5 (AJ) (Caribbean Court of Justice, Appellate Jurisdiction); *Traxys Europe SA v Balaji Coke Industry Pvt Ltd* [2012] FCA 276 (Federal Court, Australia); *Hebei Import & Export Corp v Polytek Engineering Co Ltd* [1999] 2 HKC 205 (Court of Final Appeal, Hong Kong); *Renusagar Power Co Ltd v General Electric Company & anor* 1994 AIR 860 (Supreme Court of India); *Brostrom Tankers AB v Factorias Vulcano SA*, (2005) XXX Ybk Com Arb 591 (High Court of Dublin, Ireland).

96 — Cour d'appel de Paris, 16. októbra 1997, *Agence pour la sécurité de la navigation aérienne en Afrique et à Madagascar v. M. N'DOYE Issakha*.

97 — Preložený generálnym advokátom z originálneho znenia v anglickom jazyku príručky UNCITRAL k dohovoru o uznání a výkone cudzích rozhodcovských rozhodnutí (New York, 1958): abstrakt, príručka k článku V ods. 2 písm. b) bod 9 („an award contravenes public policy when it violates a norm which affects the basis of German public and economic life or irreconcilably contradicts the German perception of justice“), dostupnej na internetovej stránke <http://www.newyorkconvention1958.org/index.php?lvl=cmspage&pageid=11&provision=304>, a citujúce rozsudky *Oberlandesgericht München*, 34 Sch 019/05, z 28. novembra 2005; *Oberlandesgericht Düsseldorf*, VI Sch (Kart) 1/02, z 21. júla 2004; *Hanseatisches Oberlandesgericht Bremen*, (2) Sch 04/99, z 30. septembra 1999, a *Bundesgerichtshof*, III ZR 269/88, z 18. januára 1990.

98 — Preložený generálnym advokátom z originálneho znenia v anglickom jazyku rozsudku *Deutsche Schachtbau-und Tiefbohrgesellschaft mbH v Shell International Petroleum Co Ltd* [1990] 1 AC 295 (Court of Appeal): („the enforcement of the award would be clearly injurious to the public good or, possibly,... enforcement would be wholly offensive to the ordinary reasonable and fully informed member of the public on whose behalf the powers of the state are exercised“).

99 — „Rozsudok sa neuzná..., ak je uznanie v zjavnom rozpore s verejným poriadkom členského štátu, v ktorom sa o uznanie žiada.“

172. Podľa ustálenej judikatúry sa verejný poriadok má „vykladať reštriktívne“¹⁰⁰ a odkaz na tento pojem „možno použiť len vo výnimočných prípadoch“.¹⁰¹ Z toho vyplýva, že taký odkaz „je teda prípustný len v prípade, že uznanie alebo vykonanie rozhodnutia vydaného iným členským štátom by neprijateľným spôsobom narušalo právny poriadok dožiadaného členského štátu, keďže by ohrozovalo niektorú jeho základnú zásadu“.¹⁰² Toto „narušenie musí predstavovať zjavné porušenie právneho pravidla, ktoré sa považuje za podstatné v právnom poriadku dožiadaného štátu, alebo práva, ktoré sa v tomto právnom poriadku uznáva ako základné“.¹⁰³

173. Hoci vnútroštátnemu súdu prináleží, aby určil pojem verejný poriadok patriaci do článku V ods. 2 písm. b) Newyorského dohovoru, Súdny dvor už mal príležitosť presniť, že pri výklade tohto pojmu majú členské štáty povinnosť zohľadniť niektoré ustanovenia práva Únie, ktoré majú v tejto súvislosti základnú povahu a ktoré sú súčasťou európskeho verejného poriadku.¹⁰⁴

174. Vo svojich rozsudkoch *Eco Swiss* (C-126/97, EU:C:1999:269) a *Mostaza Claro* (C-168/05, EU:C:2006:675), Súdny dvor povýšil článok 101 ZFEÚ¹⁰⁵, ako aj smernicu Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách¹⁰⁶, na úroveň ustanovení verejného poriadku, pretože predstavujú „základné ustanovenia nevyhnutné na splnenie poslania zvereného Spoločenstvu, a najmä na fungovanie vnútorného trhu“.¹⁰⁷

175. Okrem základných práv, ktoré majú podľa judikatúry Súdneho dvora¹⁰⁸ povahu verejného poriadku, Súdny dvor nestanovil kritériá, podľa ktorých možno ustanovenie práva Únie považovať za „základné“ alebo „podstatné“ v zmysle jeho judikatúry.

176. Ako uviedla generálna advokátka Kokott vo svojich návrhoch, z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že „chránené sú teda *právne* a v každom prípade v *právnej norme vyjadrené záujmy*, ktoré sa týkajú politického, ekonomického, sociálneho alebo kultúrneho poriadku daného členského štátu“.¹⁰⁹ Na tomto základe dospela k záveru, že „*výlučne hospodárske záujmy* ako nebezpečenstvo vzniku finančnej, hoci aj vysokej, škody“ nemožno považovať za záujmy, ktoré majú povahu verejného poriadku.¹¹⁰

100 — Rozsudok *Krombach* (C-7/98, EU:C:2000:164), bod 21. Pozri v tomto zmysle rozsudok *Solo Kleinmotoren* (C-414/92, EU:C:1994:221, bod 20).

101 — Rozsudok *Krombach* (EU:C:2000:164, bod 21). Pozri tiež v tomto zmysle rozsudky *Hoffmann* (EU:C:1988:61, bod 21), ako ja *Hendrikman a Feyen* (C-78/95, EU:C:1996:380, bod 23).

102 — Rozsudok *Krombach* (EU:C:2000:164, bod 37). Pozri tiež v tomto zmysle rozsudky *Renault* (C-38/98, EU:C:2000:225, bod 30), *Apostolides* (C-420/07, EU:C:2009:271, bod 59) a *Trade Agency* (C-619/10, EU:C:2012:531, bod 51).

103 — Rozsudok *Krombach* (EU:C:2000:164, bod 37). Pozri tiež v tomto zmysle rozsudky *Renault* (EU:C:2000:225, bod 30), *Apostolides* (EU:C:2009:271, bod 59) a *Trade Agency* (EU:C:2012:531, bod 51).

104 — Pozri rozsudky *Eco Swiss* (C-126/97, EU:C:1999:269) a *Mostaza Claro* (EU:C:2006:675).

105 — V tejto súvislosti musím poznamenať, že rozsudok *Eco Swiss* (EU:C:1999:269) sa mi nejaví ako bezproblémovo zlučiteľný s rozsudkom *Renault* (EU:C:2000:225). Pripomínam, že to, čo viedlo dožiadaný vnútroštátny súd vo veci, v ktorej bol vydaný rozsudok *Renault* (EU:C:2000:225), zaoberať sa rozporom cudzieho rozhodnutia s verejným poriadkom jeho štátu bolo údajne nesprávne posúdenie zo strany členského štátu pôvodu pri uplatňovaní určitých pravidiel práva Únie, najmä zásad voľného pohybu tovaru a voľnej hospodárskej súťaže. Napriek podobnosti problematiky medzi touto vecou a vecou, v ktorej bol vydaný rozsudok *Eco Swiss* (EU:C:1999:269), Súdny dvor rozhodol, že „dožiadaný súd nemôže bez toho, aby sa tým spochybnil účel nariadenia [Brusel I], odmietnuť uznať rozhodnutie pochádzajúce z iného členského štátu len z dôvodu, že sa domnieva, že v tomto rozhodnutí bolo nesprávne uplatnené vnútroštátne právo alebo právo Spoločenstva“ (rozsudok *Renault*, EU:C:2000:225, bod 34; pozri tiež rozsudok *Apostolides*, EU:C:2009:271, bod 60). Nerozumiem, prečo je súd členského štátu povinný zrušiť rozhodcovské rozhodnutie, ak je nezlučiteľné s článkom 101 ZFEÚ, hoci je povinný uznať a vykonať rozhodnutie pochádzajúce od súdu druhého členského štátu, ktoré je tiež nezlučiteľné s právom Únie v oblasti práva hospodárskej súťaže.

106 — Ú. v. EÚ L 95, s. 29.

107 — Rozsudok *Eco Swiss* (EU:C:1999:269, bod 36). Pozri tiež v tomto zmysle rozsudok *Mostaza Claro* (EU:C:2006:675, bod 37).

108 — Pozri rozsudky *Krombach* (EU:C:2000:164, body 25, 26, 38 a 39) a *Trade Agency* (EU:C:2012:531, bod 52).

109 — Návrhy, ktoré predniesla generálna advokátka Kokott vo veci *flyLAL-Lithuanian Airlines* (C-302/13, EU:C:2014:2046, bod 84).

110 — Tamže (bod 85). Pozri v tomto zmysle rozsudok *flyLAL-Lithuanian Airlines* (C-302/13, EU:C:2014:2319, bod 56).

177. Podľa môjho názoru dôraz nemusí byť na právnej povahe záujmov chránených verejným poriadkom, ale skôr na otázke, či ide o pravidlá a hodnoty, ktoré právny poriadok, podľa ktorého sa má rozhodnutie uznať a vykonať, *nemôže opomínať*, pretože také opomenutie by bolo neprijateľné z hľadiska slobodného a demokratického právneho štátu. Ide teda o všetky „zásady, ktoré vyplývajú zo samotných základov právneho poriadku [Únie]“.¹¹¹

178. Vzniká teda otázka, či sú ustanovenia nariadenia Brusel I, ako ich vyložil Súdny dvor, a najmä zákaz vydania „anti-suit injunctions“ súčasťou právneho poriadku Únie.

179. Pripomínam, že so zreteľom na moju odpoveď na prvú prejudiciálnu otázku, pôsobí v dôsledku prijatia prepracovaného znenia nariadenia Brusel I tento zákaz len s ohľadom na „anti-suit injunctions“, na ktoré sa vzťahuje rozsudok Turner (EU:C:2004:228)¹¹², t. j. tie, ktoré prijali súdy členských štátov s cieľom chrániť svoju vlastnú právomoc, keď rozhodujú vo veciach v súlade s ustanoveniami nariadenia Brusel I.

2. Sú ustanovenia nariadenia Brusel I o súdnej právomoci v občianskych a obchodných veciach súčasťou európskeho verejného poriadku v zmysle rozsudku Eco Swiss (EU:C:1999:269, body 36 až 39)?

180. Podľa môjho názoru ustanovenia nariadenia Brusel I nemožno považovať za ustanovenia verejného poriadku.

181. Po prvé nemyslím si, že nariadenie Brusel I patrí medzi základy právneho poriadku Únie, ktoré by sa podobali tým, s ktorými sa Súdny dvor zaoberal v bode 304 svojho rozsudku Kadi a Al Barakaat International Foundation/Rada a Komisia (EU:C:2008:461). Nariadenie Brusel I, jeho ustanovenia o rozdelení právomocí medzi súdy členských štátov, ako aj jeho základné zásady, akou je vzájomná dôvera medzi súdmi členských štátoch, sa nemôžu porovnávať s dodržiavaním základných práv, ktorých porušenie by zatriaslo so samotnými základmi, na ktorých stojí právny poriadok Únie.

182. Po druhé, na rozdiel od nemeckej vlády nesúhlasím s takým výkladom rozsudkov Eco Swiss (EU:C:1999:269, bod 36) a Mostaza Claro (EU:C:2006:675, bod 37), podľa ktorého už len tá skutočnosť, že určitá oblasť patrí do výlučnej alebo spoločnej právomoci Únie v súlade s článkami 3 ZFEÚ a 4 ZFEÚ stačí na to, aby ustanovenie práva Únie bolo povýšené medzi ustanovenia verejného poriadku. Ak by tomu tak bolo, celé právo Únie, a to od Charty základných práv až po smernicu o prepravovateľných tlakových zariadeniach, by bolo súčasťou verejného poriadku v zmysle článku V ods. 2 písm. b) Newyorského dohovoru z 1958.

183. Po tretie článok 23 nariadenia Brusel I výslovne stanovuje, že strany sa môžu dohodnúť odchyľne od pravidiel o právomoci podľa tohto nariadenia tým, že na riešenie sporov, ktoré vznikli alebo môžu vzniknúť v súvislosti s konkrétnym právnym vzťahom, si zvolia súdy iného členského štátu, než toho, ktorý by mal právomoc podľa tohto nariadenia, ak táto doložka o voľbe právomoci nie je v rozpore s článkami 13, 17 a 21 (právomoc v oblasti poistenia, spotrebiteľských zmlúv a individuálnych pracovných zmlúv) a neporušuje článok 22 (výlučná právomoc¹¹³) daného nariadenia.

111 — Rozsudok Kadi a Al Barakaat International Foundation/Rada a Komisia (C-415/05 P, EU:C:2008:461, bod 304).

112 — Pripomínam, že tento rozsudok sa netýkal rozhodcovského konania.

113 — Ide o pravidlá o právomoci v konaniach, ktorých predmetom sú vecné práva k nehnuteľnosti alebo nájom nehnuteľnosti (odsek 1), platnosť zriadenia, neplatnosť alebo zánik obchodných spoločností alebo iných právnických osôb alebo združení fyzických a právnických osôb (odsek 2), platnosť zápisov do verejného registra (odsek 3), registrácia alebo platnosť patentov, ochranných známk, priemyselných vzorov alebo iných práv, ktoré sa musia registrovať alebo pri ktorých sa musí žiadať o ochranu (odsek 4) a výkon rozhodnutí (odsek 5).

184. V tejto súvislosti je zrejmé, že len kogentné pravidlá možno považovať za pravidlá verejného poriadku.¹¹⁴ Je totiž len ťažké si predstaviť pravidlo, ktoré by patrilo do základov právneho poriadku, no nemalo by kogentnú povahu. Ustanovenie, ktoré nemá kogentnú povahu však nemožno v žiadnom prípade považovať za pravidlo verejného poriadku.

185. Aj keby v prejednávanej veci žaloba podaná Ministerstvom energetiky smerujúca k začatiu prešetrovania týkajúceho sa činností Lietuvos dujos patrila, ako tvrdí španielska vláda, do výlučnej právomoci podľa článku 22 ods. 2 nariadenia Brusel I – kam však nepatrí¹¹⁵ – uznávanie a výkon rozhodcovského rozhodnutia nepredstavuje zjavné porušenie právneho pravidla, ktoré sa v právnom poriadku Únie považuje za základné.

186. V každom prípade, ako uviedla nemecká vláda na pojednávaní, skutočnosť, že v súlade s článkom 35 ods. 3 nariadenia Brusel I „kritéria verejného poriadku... nemožno uplatniť na pravidlá o právomoci“ jasne uvádza, že pravidlá o právomoci nie sú pravidlami verejného poriadku.

187. Pokiaľ ide o tvrdenie týkajúce sa porušenia verejného poriadku, založené na zákaze „anti-suit injunctions“, pripomínam, že ako som už uviedol v bodoch 90 až 157 týchto návrhov, taký zákaz sa netýka „anti-suit injunctions“ vydaných súdmi členských štátov na podporu rozhodcovského konania, a teda *a fortiori* ani „anti-suit injunctions“ vydaných rozhodcovskými súdmi.

188. Na tretiu otázku treba preto odpovedať, že tá skutočnosť, že rozhodcovské rozhodnutie obsahuje „anti-suit injunction“ ako vo veci samej nestačí na odmietnutie uznania a výkonu tohto rozhodnutia na základe článku V ods. 2 písm. b) Newyorského dohovoru z roku 1958.

VI – Návrh

189. Navrhujem preto, aby Súdny dvor o prejudiciálnych otázkach, ktoré mu predložil Lietuvos Aukščiausiasis Teismas, rozhodol takto:

1. Nariadenie Rady (ES) č. 44/2001 z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach sa má vykladať v tom zmysle, že neukladá súdu členského štátu, aby odmietol uznať a vykonať „anti-suit injunction“ vydaný rozhodcovským súdom.
2. Skutočnosť, že rozhodcovské rozhodnutie obsahuje „anti-suit injunction“, ako je to vo veci samej, nestačí na odmietnutie uznania a výkonu tohto rozhodnutia na základe článku V ods. 2 písm. b) Dohovoru o uznaní a výkone cudzích rozhodcovských rozhodnutí podpísaného 10. júna 1958 v New Yorku.

114 — Pozri príručku UNCITRAL k dohovoru o uznaní a výkone cudzích rozhodcovských rozhodnutí (New York, 1958): abstrakt, príručka k článku V ods. 2 písm. b) body 17 a 18, dostupný na <http://www.newyorkconvention1958.org/index.php?lvl=cmspage&pageid=11&provision=304>. Pozri tiež v tomto zmysle HANOTIAU, B., CAPRASSE, O.: Public Policy in International Commercial Arbitration In: GAILLARD, E., DI PIETRO, D. (eds): *Enforcement of Arbitration Agreements and International Arbitral Awards: The New York Convention in Practice*. London: Cameron May, 2008, s. 787, 791 až 794.

115 — Návrhy, ktoré predložilo Ministerstvo energetiky (najmä návrh na zaviazanie Lietuvos dujos na začatie rokovaní s Gazpromom s cieľom stanoviť nákupnú cenu, ktorá bude primeraná a spravodlivá) sa netýkajú platnosti zriadenia, neplatnosti alebo zániku Lietuvos dujos, ani platnosti rozhodnutí jeho orgánov.